

Henna Sonninen

Tilinpäätösanalyysi
Case Asbrak Oy

Opinnäytetyö
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
Liiketalouden koulutusohjelma
Kevät 2012

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma
Tekijä(t) Henna Sonninen	
Työn nimi Tilinpäätösanalyysi case Asbrak Oy	
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot Taloushallinto ja juridiikka	Ohjaaja(t) Raija Jormakka Toimeksiantaja Asbrak Oy
Aika Kevät 2012	Sivumäärä ja liitteet 59 + 7
<p>Opinnäytetyön tavoite on selvittää tilinpäätösanalyysin avulla asbestin purkutekniikkaan erikoistuneen yrityksen, Asbrak Oy:n, taloudellinen tilanne. Ajatuksena oli luoda selkeä ja helppolukuinen työ, joka esittelisi selkeästi yrityksen taloudellisen tilanteen ilman, että lukijan täytyy olla talousalan asiantuntija.</p> <p>Tutkimus on toteutettu laskemalla pääasiassa kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuja ja käyttämällä hyväksi Asbrak Oy:n tilinpäätöksiä neljältä peräkkäiseltä tilikaudelta 2008-2011. Tunnuslukujen vertailuarvoksi asetettiin Finnveran toimialatilastosta saadut arvot, jotta yritystä voidaan verrata toimialan yleiseen kehitykseen. Toimialatilaston kategoria 39, maaperän ja vesistön kunnostaminen ja ympäristönhuolto- ja palvelu, valittiin vertailukohtaksi, johon yritys on luokiteltu myös yritystietokanta, YTI:ssä.</p> <p>Tilinpäätösanalyysi toteutettiin käyttäen hyväksi Excel-tilinlaskentaohjelmaa. Aluksi suoritettiin virallisen tuloslaskelman ja taseen oikaiseminen, jossa käytettiin hyväksi lähinnä yritystutkimusneuvottelukunnan suosituksia. Sen jälkeen oikaistut tuloslaskelmat ja taseet syötettiin kokonaisuudessaan Excel-tilinlaskentaohjelmaan. Samaan tilinlaskentaohjelmaan luotiin myös laskukaavat kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukujen laskemiseksi. Tunnuslukujen valinnassa huomioitiin, että toimialatilastosta löytyy vastaavat mediaanit toimialaan vertailun mahdollistamiseksi. Excel-tilinlaskentaohjelma luovutetaan toimeksiantajayrityksen käyttöön, koska tilinlaskentassa on valmis alusta tunnuslukujen laskemiseksi myös tulevaisuudessa.</p> <p>Tilinpäätösanalyysin tuloksista voidaan lopulta huomata, että Asbrak Oy:llä on hyvät toimintaedellytykset niin itsenäisenä yrityksenä kuin toimialaan verrattuna yleensä kaikilla kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden osa-alueilla. Analysointia on tosin hankaloittanut se, että yrityksessä on suoritettu yhtiömuodon muutos vertailukauden aikana ja se on mm. aiheuttanut poikkeavan mittaisia tilikausia. Tästä johtuen joissakin tapauksissa on jouduttu tekemään oletuksia, jotta tunnuslukujen arvot on voitu laskea vertailukelpoisella tavalla.</p>	
Kieli	Suomi
Asiasanat	tilinpäätösanalyysi
Säilytyspaikka	☒ Verkkokirjasto Theseus ☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School Business	Degree Programme Business Administration
Author(s) Henna Sonninen	
Title Financial Statement Analysis Case: Asbrak Oy	
Optional Professional Studies Financial administration and law	Instructor(s) Raija Jormakka
	Commissioned by Asbrak Oy
Date Spring 2012	Total Number of Pages and Appendices 59 + 7
<p>The purpose of this study was to determine Asbrak Oy's economic situation by using financial statement analysis. The company is specialized in asbestos removal technology and it has offices in three cities: Helsinki, Kuopio and Sonkajärvi. The idea was to create a clear and readable work which presents clearly the company's financial situation without the reader having to understand economic terminology.</p> <p>The research was conducted by calculating the profitability, liquidity and solvency ratios by using company's financial statements for four accounting periods 2008-2011. The financial position and development were compared with the company's own situation but also with the financial development in the branch. Finnvera publishes statistics describing the economic situation of the branches annually and in this study the average figures of the branch were used. There was not an identical value available so the second best alternative was chosen.</p> <p>The financial statement analysis was created by using the Excel spreadsheet programme. At first the adjusted income statement and balance sheet were input to the Excel which has ready-made formulas for the calculation of the key figures. Thus, the owner can use the same diagram in the future.</p> <p>Finally, the results of the financial statement analysis indicated that Asbrak Oy has good operational precondition as an independent company and when compared to the industry in every profitability, liquidity and solvency ratios. The analysis of the results was difficult because the company made a form change during the period studied and the accounting periods are therefore of unequal length. That is why assumptions were sometimes needed to preserve comparability</p>	
Language of Thesis	finnish
Keywords	Financial Statement Analysis
Deposited at	☒ Electronic library Theseus ☒ Library of Kajaani University of Applied Sciences

ALKUSANAT

Haluan esittää aluksi suuret kiitokset opinnäytetyön toimeksiantaja yritykselle, Asbrak Oy:lle opinnäytetyöni mahdollistamisesta.

Lisäksi haluan kiittää opinnäytetyöni ohjaajaa ja tutoropettajaa Raija Jormakkaa.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 LASKENTATOIMI	2
3 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN TAUSTA	5
3.1 Tilinpäätöksen sisältö	5
3.2 Yleiset tilinpäätösperiaatteet	10
3.3 Tilinpäätösinformaatiota koskeva lainsäädäntö	12
3.4 Tilinpäätöksen vaiheet ja menetelmät	13
3.5 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät	17
4 TUNNUSLUVUT JA NIIDEN TULKINTA	18
4.1 Kannattavuus	19
4.2 Vakavaraisuus	30
4.3 Maksuvalmius	34
5 KASSAVIRTALASKELMA	39
6 TILINPÄÄTÖSANALYYSI CASE ASBRAK OY	42
6.1 Tilinpäätöksen oikaisut	42
6.2 Tunnuslukuanalyysi ja kassavirta-analyysi	43
7 POHDINTA	56
LÄHTEET	58
LIITELUETTELO	61

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni toimeksiantaja on asbestipurkutekniikkaan erikoistunut yritys Asbrak Oy. Yritys tarjoaa asiakkailleen saneerauksien yhteydessä tarvittavaa kokonaisvaltaista purkutyöpalvelua, sisältäen asbestitöiden lisäksi erikoismenetelmiä vaativia homesaneeraus ja kreo-sootti/PCB-purkutöitä. Yritys on perustettu vuonna 1986 ja sen on vuosien myötä laajentanut toimintaansa kolmelle eri paikkakunnalle: Helsinkiin, Kuopioon ja Sonkajärvelle.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Asbrak Oy:n taloudellinen tilanne tilinpäätösanalyysiä hyväksi käyttäen. Työssä selvitetään yrityksen taloudellinen tilanne itsenäisenä yksikkönä ja vertailla sitä toimialaan yleensä. Tavoitteena on luoda selkeä ja helppolukuinen teoria sekä empiria, jonka ymmärtää vaikkei lukija olisikaan ”talousalan ammattilainen”. Asbrak Oy on aiemminkin saanut käyttöönsä tilinpäätösanalyysiä vastaavaa materiaalia, mutta ne eivät ole sisältäneet lainkaan teoriataustaa ja niiden mittakaavat ovat olleen pienemmät. Tämä työ on siis ensimmäinen laatuaan yritykselle.

Opinnäytetyöni ensimmäinen osa koostuu tilinpäätösanalyysin teoriasta eli niistä tekijöistä, jotka vaikuttavat tilinpäätösanalyysin tekemiseen. Teoriaosuudessa käydään läpi tilinpäätösanalyysin taustaa sekä tunnuslukuja ja niiden tulkintaa. Työn toinen osa sisältää empirian, joka käsittelee Asbrak Oy:n tilinpäätösanalyysiä käytännössä. Se on toteutettu laskemalla yrityksen oikaistuista tilinpäätöksistä taloudellisia toimintaedellytyksiä kuvaavia tunnuslukuja, joiden arvoista voitiin tehdä päätelmiä yrityksen taloudellisesta asemasta. Lisäksi yritystä verrattiin myös toimialan yleiseen tasoon käyttämällä vertailukohteena Finnveran julkaisemaa toimialatilastoa.

Empirian pohjana käytössäni oli Asbrak Oy:n tilinpäätökset neljältä peräkkäiseltä toimikaudelta (2008–2011). Ensiksi tilinpäätösaineistoon suoritettiin tarvittavat oikaisutoimenpiteet, jonka jälkeen varsinainen tilinpäätösanalyysi toteutettiin laskemalla maksuvalmiuden, kannattavuuden ja vakaavaraisuuden tunnuslukuja. Yrityksen taloudellista tilaa arvioitiin tunnuslukujen arvoja analysoimalla ja vertailemalla niitä toimialaan käyttämällä hyväksi toimialatilaston mediaaniarvoja vastaavalta ajalta. Toimialatilastoon ei sisälly suoranaisesti yrityksen toimialaa eli ”asbestin purkua” tai muuta tarpeeksi hyvin toimintaa kuvaavaa toimialaa, joten vertailukohdaksi asetin yritystietojärjestelmässäkin mainittu ”maaperän ja vesistön kunnostaminen ja ympäristöhuoltopalvelu”.

2 LASKENTATOIMI

Liiketoimintaympäristöt muuttuvat entistä monimutkaisemmiksi: paikallisympäristön lisäksi ovat globaalit markkinat ja markkinavoimat, Internet muuttaa toimintaprosesseja, organisatorakenteet muuttuvat ja muutosvauhti kiihtyy. Nämä ovat trenditekijöitä, jotka luovat laskentatoimelle aivan uusia ulottuvuuksia sekä haasteita. Laskentatoimen peruseräite, kannattavuuden hallinta, ei kuitenkaan muutu. Ainoat muutokset näkyvät siinä, että kannattavuutta tarkastellaan nykyään mitä moninaisimmista näkökulmista dynaamisesti ja tulevaisuuteen suuntautuen. (Alhola & Lauslahti. 2000, 11)

Koko organisaation toimintaan nivoutuu tiukasti kiinni talouden eri osa-alueet ja talous on tekijä, joka kertoo toiminnasta numeroin. Siksi käsitteitä ja laskelmia tulee ymmärtää aina johtoryhmän kokouksista tuttavallisiin keskusteluihin asiantuntijoiden kanssa. Siitäkin huolimatta, että taloushallinto olisi ulkoistettu, on organisaation eri tasoilla ymmärrettävä talouden perusasioita. Talouden käsitteiden hallitsemisella vältytään vääriä johtopäätöksiltä ja voidaan nivoa yhteen suurempia kokonaisuuksia, koska lähes jokaisen näkökulman takaa löytyy jokin taloudellinen arvo. Talous ei kuitenkaan ole ainoa osatekijä, mutta yksi niistä. (Alhola & Lauslahti. 2005, 10)

Yrityksen tai yhteisön pitkän aikavälin toiminnan tavoite on toimia kannattavasti, joka vaatii yhtiön johdolta hyvää johtamismenetelmää ja liikemiestaitoa. Yksi johtamismenetelmän osa-alue on operatiivinen laskentatoimi, jonka tuottaman informaation avulla yhtiön johto ja muut toimielimet voivat tehdä suunnitelmia ja päätöksiä sekä valvoa niiden toteutumista. Taloushallinto ja sen osa, laskentatoimi, ovat tukitoimintoja ja – prosesseja, joilla on oltava kokonaisnäkemys yrityksen toiminnasta. Tämä yhdistettynä taloudelliseen tarkasteluun tekee taloushallinnon roolin johtamisen kannalta merkittäväksi – onhan taloushallinto tyypillisesti ylintä johtoa avustava organisaatioyksikkö. Taloushallinnon merkitys yrityksen johtamisessa korostuu varsinkin kiristyneessä kilpailutilanteessa ja etenkin heikossa kannattavuustilanteessa. (Alhola & Lauslahti. 2000, 10–11. Raudasoja & Johansson. 2009, 22.)

Laskentatoimen tuottamasta informaatiosta yrityksen johto saa tietoa esimerkiksi siitä, mitkä tuotteet tuovat sille voittoa, toimitaanko kaikilla osastoilla kannattavasti ja ovatko investoinnit kannattavia. Samalla tavoin laskentatoimen antamat työkalut antavat sopivan tavan ennakoida ja mallintaa eri päätöksentekovaihtoehtojen vaikutuksia. Laskentatoimen on tuettava liiketoiminnan kehittymistä mittaamalla yrityksen prosessien suoritus- ja motivoimalla työntekijöitä toimimaan yrityksessä yhä tehokkaammin. Lisäksi sen on pystyttävä myös osoittamaan radikaaleimpia muutostarpeita ja arvioimaan muutosten toteuttamisvaihtoehtoja. Varsinkin jatkuvan parantamisen ideologian näkökulma osoittaa, että taloushallinnon ulottuvuus on selkeästi taloushallintoa pidemmällä. (Alhola & Lauslahti. 2000, 27. Järvenpää, Partanen & Tuomela. 2001, 80)

Yrityksen laskentajärjestelmien on kerättävä tietoa reaali- ja rahaprosesseista niin yrityksen johdon ja omistajien käyttöön sen lisäksi, että viranomaiset vaativat sitä. Yrityksen laskentatoimella on kaksi perustehtävää, rekisteröinti- ja hyväksikäyttötehtävä. Rekisteröinti- ja käyttötehtävän tarkoituksena on kerätä yrityksen toimintaa kuvaavia arvo- ja määrälukuja. Vastaavasti hyväksikäyttötehtävän tarkoituksena on erilaisten laskelmien ja raporttien laatiminen yritykselle ja sen sidosryhmille. (Alhola & Lauslahti. 2000, 27)

Laskentatoimi ja taloushallinto yrityksen organisaatiossa

Laskentatoimi on yksi yrityksen tukiprosesseista, joka on usein organisoitu omaksi toiminnokseen ja sen tehtävänä on huolehtia erilaisten laskelmien tekemisestä. Eri laskelmajärjestelmistä kerätyn tiedon pohjalta voidaan tehdä laskelmia, jotka voidaan jakaa kahteen ryhmään käyttötarkoituksensa mukaisesti, rekisteröinti- ja hyväksikäyttötehtävä. (Alhola & Lauslahti. 2000, 28-30)

Rekisteröinti- ja käyttötehtävä	Hyväksikäyttötehtävä
Liikekirjanpito	ULKOINEN LASKENTATOIMI eli yleinen laskentatoimi <ul style="list-style-type: none"> • Informointilaskelmat
Kustannuslaskenta Palkkalaskenta Varastokirjanpito Käyttöomaisuuskirjanpito Muut tietojenkeruujärjestelmät	SISÄINEN LASKENTATOIMI eli operatiivinen laskentatoimi <ul style="list-style-type: none"> • Suunnittelulaskelmat <ul style="list-style-type: none"> ○ Vaihtoehto- /pätöksentekolaskelmat ○ Tavoitelaskelmat • Tarkkailulaskelmat • Informointilaskelmat

Taulukko 1. Yrityksen laskelmat. (Alhola & Lauslahti. 2000, 39)

Ulkoisen laskentatoimen laskelmat tehdään yrityksen toiminnasta kiinnostuneille sidosryhmille, joita ovat esimerkiksi verottaja, luotonantajat ja yhteistyökumppanit. Tärkein yrityksen tekemä laskelma on tilinpäätös, joka laaditaan kirjanpitoon rekisteröityjen tapahtumien pohjalta. Tilinpäätös sisältää tuloksen muodostumista kuvaavan tuloslaskelman ja tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavan taseen. Siksi tilinpäätös on luonteeltaan ennen kaikkea informointilaskelma, joka kuuluu sisäisen laskennan kannalta myös tarkkailulaskelmiin. Informointilaskelman muotoja on monenlaisia, joista tavallisimpia ovat mm. veroviranomaiselle toimitettavat arvonlisäverolaskelmat. (Alhola & Lauslahti 2000, 30)

Operatiivinen laskentatoimi tuottaa vastaavasti laskelmia yrityksen johtamisen ja ohjaamisen tueksi. Laskelmia voidaan tehdä esimerkiksi määrämuotoisesti tasaisin väliajoin tai ennen päätöksentekotilanteita. Operatiivisessa laskentatoimessa käytettävä materiaali pohjautuu lähes samoihin lähteisiin kuin yleinen laskentatoimi. Aineiston muokkaaminen ja jaksotuksen tekeminen on tällöin kuitenkin mahdollista yrityksen tarpeiden sitä vaatiessa. Vastaavasti yleisen laskentatoimen laskelmat ovat lainsäätäjien tarkalleen määrittelemiä ja säätämiä. Sisäisen laskentatoimen tuloslaskelmat eivät välttämättä osoita samaa tulosta kuin viralliset tuloslaskelmat. (Alhola & Lauslahti. 2000, 30–31)

3 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN TAUSTA

Jokaisen kirjanpitovelvollisen on laadittava kultakin tilikaudelta tilinpäätös, jonka sisällöstä sekä julkistamisesta määrätään lainsäädännössä yksityiskohtaisesti. Tilinpäätös on käytännössä kirjanpitoon merkittyjen taloudellisten tapahtumien yhteenveto, johon kuuluu aina ainakin tase, tuloslaskelma sekä liitetiedot. Tilinpäätös toimii pohjana tilinpäätösanalyysille, koska se johdetaan suoraan tilinpäätöksen tiedoista. Tilinpäätösanalyysi on käytännössä termi, jota käytetään yleensä puheessa kuvaamaan monentasoista tilinpäätöksen pohjalta tehtävää analyysia. (Leppiniemi & Leppiniemi. 2006, 15; Kykkänen & Leppiniemi. 2005, 22, 38)

Perinteinen tilinpäätösanalyysi tarkoittaa yrityksen taloudellisten toimintaedellytysten arvioimista ja niiden ennustamista lyhyen aikavälin tilinpäätöstietojen avulla. Tilinpäätösanalyysissä verrataan eri yritysten taloudellista tilaa samalla ajanhetkellä ja yksittäisten yritysten taloudellisen tilan kehittymistä eri ajanjaksona. Tilinpäätöksen ja mahdollisen toimintakertomuksen analysoinnin tavoitteena on aikaansaada kuva yrityksen nykytilanteesta sekä tulevasta kehityksestä ja kehitysmahdollisuuksista. (Laitinen. 2002. 7; Kallunki & Kytönen. 2007. 14)

3.1 Tilinpäätöksen sisältö

Lähtökohtaisesti tilinpäätöksen määritelmä sisältyy kirjanpitolakiin (KPL 3:1), jonka mukaan tilinpäätös muodostuu neljästä osasta: taseesta, tuloslaskelmasta, rahoituslaskelmasta ja liitetiedoista. Kaikissa edellä mainituissa tilinpäätöksen osissa on esitettävä vastaava tieto eli vertailutieto viimeistä edelliseltä tilikaudelta. Mikäli jotakin taseen, tuloslaskelman tai rahoituslaskelman erittelyä on muutettu, on myös vertailutietoa oikaistava mahdollisuuksien mukaan. (Kirjanpitolaki 30.1.2.1997)

Lisäksi julkisten osakeyhtiöiden (Oyj), suurien yksityisten osakeyhtiöiden (Oy) ja osuuskuntien on laadittava rahoituslaskelma sekä toimintakertomus. Tilinpäätös ja toimintakertomus ovat lisäksi tilintarkastuksen kohteena. Näin tilinpäätöksen lukijat saavat käyttöönsä kirjanpitovelvollisten taloudesta oikeaa, riittävää sekä vertailukelpoista tietoa. (Leppiniemi & Leppiniemi. 2006, 15; Kykkänen & Leppiniemi. 2005, 22, 38)

Kirjanpitovelvollisen katsotaan olevan suuri, jos vähintään kaksi seuraavista rajoista ylittyy tietyllä tilikaudella ja sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella.

- Liikevaihto 7,3 miljoonaa
 - Taseen loppusumma 3,65 miljoonaa
 - Palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä
- (Kykkänen & Leppiniemi. 2005, 38–39)

Tase

Tase kuvaa kirjanpitovelvollisen tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa, jolla tarkoitetaan yrityksen rahoitusrakennetta, oman ja vieraan pääoman välistä rakennetta sekä suhdetta. Taseessa kerrotaan toisaalta yrityksen odotuksia ja toisaalta sen taloushistoriaa. Siinä esitetään varallisuuden tasearvo tietyllä hetkellä ja se, missä määrin omaisuus on rahoitettu omalla ja vieraalla pääomalla. (Salmi. 2010, 35)

Tase on rakenteeltaan kaksipuolinen asetelma, jonka vastaavaa - puolella esitetään kirjanpitovelvollisen varat eli aktiivat ja vastattavaa – puolella oma pääoma ja vieras pääoma eli passiivat. Tasekaavoja on olemassa kirjanpitoasetuksen (KPA) mukaan vain yksi ja siinä erät esitetään kaavamaisesti epälikvidisyysjärjestyksessä. Ainoastaan pienet kirjanpitovelvolliset saavat käyttää niin sanottua lyhennettyä tasetta. (Leppiniemi & Leppiniemi. 2006, 40. Kirjanpitolaki 30.1.2.1997. Kykkänen & Leppiniemi. 2005, 79–80)

OMAISSUUS vastaavat, aktiivat	PÄÄOMAT vastattavat, passiivat
PYSYVÄT VASTAAVAT <ul style="list-style-type: none"> - aineettomat hyödykkeet - aineelliset hyödykkeet - sijoitukset 	OMA PÄÄOMA <ul style="list-style-type: none"> - sidottu oma pääoma - kertyneet voittovarot - kertyneet tilinpäätösjärjestelyt
VAIHTUVAT VASTAAVAT (lyhytaikaiset varat) <ul style="list-style-type: none"> - vaihto-omaisuus - saamiset - rahavarat 	VIERAS PÄÄOMA <ul style="list-style-type: none"> - pitkäaikainen vieras pääoma (Esim. joukkovelkakirja- ja velkakirjalainat) - lyhytaikainen vieraspääoma (lyhennysosuus ja muu lyhytaikainen velka)

Kuvio 1. Taseen rakenne. (Salmi. 2010, 35)

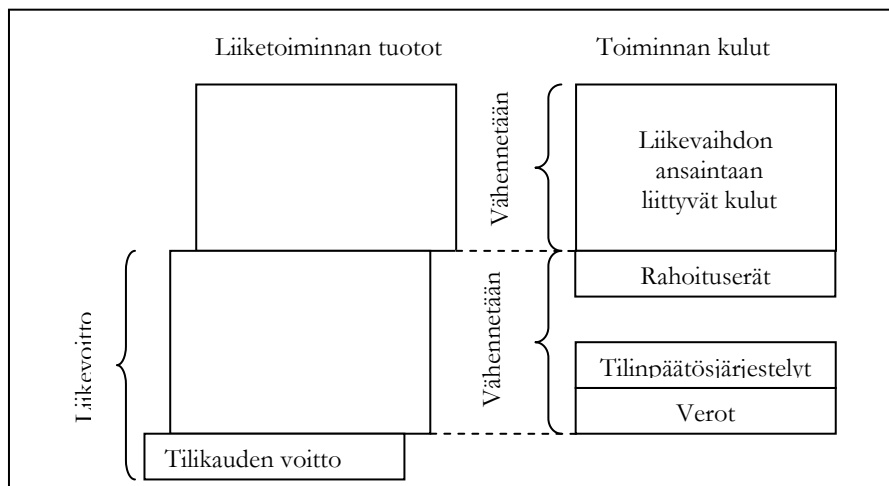
Taseen perusajatus on esitellä yrityksen varat tai muu omaisuus (vastaavat, aktiivat) määrättyssä järjestyksessä ja määrättyillä arvoilla sekä varallisuuden rahoituksen lähteet ja määrät (vastattavat, passiivat). *Vastaavaa* ja *vastattavaa* termit voidaan määrittää esimerkiksi siten, että vastattavat tarkoittavat pääomia, joista yritys joutuu vastaamaan lainantantajille tai omistajille. Termi *vastaavaa* tarkoittaa taas sitä varallisuutta, jolla yritys vastaa pääoman asettamista velvoitteista. Tase menee tasan kummankin puolen ollessa yhtä suuret. (Salmi. 2010, 35. Lehtonen. 2007, 148)

Taseen vastaavaa – puolta tutkittaessa tulee kiinnittää huomiota pysyvien ja vaihtuvien vastaavien väliseen suhteeseen, koska se kuvastaa mm. yrityksen muunneltavuutta ja sopeutumiskykyä. Mitä sidotummassa muodossa yrityksen varat ovat, sitä vähäisempi on sen joustavuus. Pysyvät vastaavat esitetään taseessa aina ensin, koska ne osallistuvat usean eri tulon hankintaan ja niistä odotetaan tuloja useampana kuin yhtenä tilikautena. Toisena esitettävät vaihtuvat vastaavat osallistuvat vain yhden tilikauden ajan tulonhankintaan. (Kykkänen & Leppiniemi. 2005, 80. Leppiniemi & Leppiniemi. 2006, 40)

Taseen vastattavaa puoli sisältää oman pääoman erät, jotka ovat yleensä määräämättömän ajan yrityksen hallussa. Tutkittaessa oman pääoman rakennetta, on hyvä selvittää, miten oma pääoma on kertynyt ja se, onko omaa pääomaa käytettävissä esimerkiksi osingonjakoon. Osakeyhtiölaissa on määritelty säännöksiä vähimmäisosakepääomasta, jäljellä olevasta pääoman määrästä sekä pakkoselvitystilasta. Lisäksi oman pääoman palauttamista omistajille on rajoitettu erityisesti osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa. Omana pääomana voidaan tässä tapauksessa esittää yritykseen sijoitettua omaa pääomaa, hallussapitovoittoja tai arvonnousuja. Vieras pääoma on sen sijaan takaisinmaksettava erä, joten sen keskeinen tarkastelun kohde lainoista aiheutuva korko- ja takaisinmaksu on raskas. Velat on aina esitettävä eriteltynä pitkäaikaisiin ja lyhytaikaisiin velkoihin, joissa kummassakin voi olla 11 aluerää. Liitetiedoissa voidaan esittää myös korollisten ja korottomien velkojen määrä. Muussa tapauksessa korottomiin velkoihin voidaan lukea myös osto- ja siirtovelat. (Kykkänen & Leppiniemi. 2005, 80; 86; 88. Leppiniemi & Leppiniemi. 2006, 41)

Tuloslaskelma

Tuloslaskelman tehtävänä on kuvata sitä, kuinka tilikauden tulos muodostuu (KPL 3:1). Käytännössä se koostuu liikevaihdosta ja muista liiketoiminnan tuotoista välitulosten kautta ja se päättyy aina tilikauden voittoon tai tappioon, kertoen yhtiön tulon- ja vastuidenjaosta. Tuloslaskelmakaava on rakennettu periaatteeltaan siten, että se näyttää vaihe vaiheelta tilikauden tuloksen. Tuloslaskelman tekemistä varten on säädetty monia vaihtoehtoisia tuloslaskelmakaavoja ja kirjanpitolautakunta on myös antanut ohjeita tuloslaskelmaerien sisällöstä. Usein tuloslaskelma laaditaan kuitenkin käyttäen jompaakumpaa liikekaavavaihtoehtoista: kululajikohtaista tai toimintokohtaista. Kaavat perustuvat Euroopan yhteisöjen tilinpäätösdirektiiviin. (Kykkänen & Leppiniemi. 2005, 89; Kinnunen, Leppiniemi, Puttonen & Virtanen. 2002, 45. Lehtonen. 2007, 187, 189)

Kuvio 2. Tuloslaskelman rakenne. (Salmi. 2010, 33)

Tuloslaskelma alkaa aina liiketoiminnalla ansaituilla tuotoilla eli liikevaihdolla, joka on ansaittu yrityksen toiminnasta saaduilla tuloilla. Edellä mainitusta liikevaihdosta vähennetään seuraavaksi näiden tuottojen ansaintaan suoraan liittyvät liiketoiminnan kulut. Tässä vaiheessa nähdään suoraan, mitä tuotoista on jäljellä, sillä tulos muodostuu liikevoitto- tai liiketappioriville, joka on liiketoiminnan kannattavuuden perusrivi ja tunnusluku. Seuraavaksi tuloslaskelmassa esitetään rahoitustoiminnan erät, niin rahoitustuotot kuin –kulutkin. Käytännössä yritys kerryttää rahoitustuottoja säilyttämällä maksuvalmiusreservejä pankkitilillään ja tekemällä finanssisijoituksia arvopapereihin. Rahoituskulut muodostuvat vastaavasti maksetuista koroista sekä muista rahoituskuluista, vieraan pääoman käytöstä sekä sijoitustoiminnasta aiheutuvista tappioista. (Salmi. 2010, 33. Lehtonen. 2007, 189, 197)

Tässä kohdassa on mahdollisuus nähdä voitto tai tappio ennen satunnaisia eräiä. Tämä on varsinaisen liiketoiminnan tulos, johon satunnaiset erät eivät ole vaikuttaneet. Rahoituserien jälkeen kirjataan satunnaiset erät, jotka ovat nimensä mukaisesti poikkeuksellisia, kertaluonteisia menoja, jotka ovat kuitenkin olennaisia. Satunnaiset erät johtuvat kuitenkin muusta kuin säännöllisestä liiketoiminnasta. Seuraavaksi mainittavilla tilinpäätösjärjestelyillä tarkoitetaan tässä verolakien sallimia keinoja säädellä yrityksen tilikauden verotettavaa tulosta, joko siirtämällä verotettavia tuloja lähitulevaisuuteen tai vastaavasti purkamalla tällaisia varauksia tilikauden verotettavaan tuloon. Sitten esitetään tilikauden verot, jotka ei välttämättä tarkoita kassasta maksettuja veroja, vaan myös suoriteperusteisia, verotettavan tulon mukaisia kaudelle kuuluvia laskennallisia veroja, jotka maksetaan vasta myöhemmin. Viimeisellä rivillä esitetään tilikauden voitto. Tässä vaiheessa kaikki muut, joilla on osuutta yrityksen voitto-osuuksiin, ovat saaneet osuutensa. (Salmi. 2010, 33–34. Lehtonen. 2007, 200.)

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman tarkoituksena on antaa selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. Rahoituslaskelmalla pyritään siihen, että tilinpäätöksen avulla voisi arvioida yrityksen rahavirtojen taustaa sekä niiden käyttökohteita. On kuitenkin huomattava, ettei rahoituslaskelmalla ole itsenäistä asemaa tilinpäätöksessä. Siksi sitä tulee aina tarkastella osana tilinpäätöksen muodostamaa kokonaisuutta. Rahoituslaskelma esittää yrityksen rahavirtojen liikettä konkreettisemmin ja antaa lisää informaatiota. Lisäksi se varmistaa osaltaan oikean ja riittävän kuvan saamisen kirjanpitovelvollisen taloudesta. (Kykkänen & Leppiniemi. 2005, 104)

Kirjanpitoasetuksessa ei ole säädetty kaavaa rahoituslaskelmalle, mutta sen keskeinen sisältö on määritelty (KPA 2:1). Sen mukaan tilikauden aikaiset rahavirrat tulee jakaa rahoituslaskelmassa kolmeen osaan: liiketoiminnan rahavirtoihin, investointien rahavirtoihin ja rahoituksen rahavirtoihin. Liiketoiminnan rahavirrat osoittavat, kuinka paljon kirjanpitovelvollinen on onnistunut tilikauden aikana tuottamaan liiketoimintansa avulla rahavaroja toimintaedellytystensä säilyttämiseksi turvautumatta vieraaseen pääomaan. Se kertoo muun muassa kyvystä uusien investointien tekoon, lainojen takaisinmaksuun ja tuotonmaksamiseen sijoittajille. Investointien rahavirrat osoittavat taas tulevien rahavirtojen käyttökohteet pitkällä aikavälillä. Rahoituksen rahavirrat kertovat oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana. (Kykkänen & Leppiniemi. 2005, 104. Kirjanpitoasetus. 30.12.1997)

Liitetiedot

Liitetietojen tehtävänä on eritellä ja täydentää taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman tietoja. Siinä tulee ilmetä erittelyjä ja selostuksia tilinpäätöksen osissa annettujen tietojen ymmärtämiseksi ja syventämiseksi. Liitetiedoissa esitetään rahamääräisten tietojen lisäksi muita tietoja, jotka palvelevat tilinpäätöksen hyväksikäyttöä ja, joista ei ole välttämättä säädetty erikseen kirjanpitolaissa tai -asetuksessa. Liitetiedoissa saatetaan esittää taseeseen ja tuloslaskelmaan otettuihin raha-arvoihin liittyviä riskejä, epävarmuustekijöitä sekä arvioinneissa noudatettuja periaatteita. Yleisesti liitetietojen avulla varmistetaan, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kirjanpitovelvollisen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Liitetiedot auttavat lukijaa standardisoimaan tilinpäätöksen osia ennen tunnuslukujen laskemista ja johtopäätösten tekemistä. (Leppiniemi & Leppiniemi, 2006, 47-48. Kykkänen & Leppiniemi, 2005, 105-106.)

3.2 Yleiset tilinpäätösperiaatteet

Tilinpäätökseltä edellytetään kahden yleisperiaatteen täyttymistä: oikeiden ja riittävien tietojen antamista sekä yleisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamista. Mikäli tase ja tuloslaskelma on laadittu kirjanpitolakia noudattaen, eivätkä ne silti anna riittävää ja oikeaa kuvaa, on niitä täydennettävä liitetiedoilla. (Kykkänen & Leppiniemi. 2005. 39)

Tilinpäätöstä ja toimintakertomusta laadittaessa sekä tilinavausta tehtäessä on noudatettava kirjanpitolaissa säädettyjä yleisiä periaatteita. **Jatkuvuuden periaate** liittyy taseen kaikkien omaisuuserien arvostukseen tilinpäätöksessä. Jatkuvuuden periaatteella tarkoitetaan tilinpäätösratkaisujen lähtökohtaista oletusta, jonka mukaan yrityksen toiminta on jatkuvaa. Erityisolosuhteiden vallitessa tilinpäätöksessä, on periaatteista poikkeaminen selvitettävä tilinpäätöksen liitetiedoissa, jotta lukijalla on mahdollisuus arvioida poikkeamien vaikutusta tilinpäätökseen. (Salmi. & Rekola-Nieminen. 2004, 24; Kykkänen ja Leppiniemi.2005, 40.)

Kirjanpitolain sallimista vaihtoehtoista huolimatta kirjanpitovelvollisella on lähtökohtaisesti vain yksi valinnan mahdollisuus tilinpäätöksen laatimisessa, sillä valinnan jälkeen kirjanpitovelvollinen on sidottu valitsemaansa menettelytapaan vastaavanlaisissa tilanteissa tilikaudesta toiseen. Tällä tarkoitetaan **johdonmukaisuusperiaatetta**. Samankaltaiset tilanteet on siis käsiteltävä aina samoja periaatteita noudattaen, näin muutokset tilikausien tuloksissa johtuvat

vain toiminnasta, eikä tilinpäätöksen laatimisesta. Siinä tapauksessa, että menettelytapoja jostakin syystä muutetaan, tulee sille olla pitävät perustelut, jotka on esitettävä tilinpäätöksessä. Tämän lisäksi tulee huolehtia vertailukelpoisuuden säilymisestä edelliseen tilikauteen. (Salmi & Rekola-Nieminen. 2004, 24. Kykkänen & Leppiniemi. 2005, 40.)

Kirjanpitolain uudistuksen yhteydessä lakiin tuli uusi tilinpäätösperiaate, **sisältöpainotteisuuden periaate**. Sillä tarkoitetaan sitä, että liiketapahtumat tulee kirjata kirjanpitoon todellisen luonteensa perusteella, vaikkei sitä vastaava tosite välttämättä vastaisikaan tätä luonnetta. Käytännössä tämä tarkoittaa, että hyödykkeen myynnin tapahtuessa esimerkiksi vuokrasopimuksen muodossa, on se myös kirjattava niin. (Salmi & Rekola-Nieminen. 2004, 27; Kykkänen & Leppiniemi. 2005, 40.)

Varovaisuuden periaatteen tavoitteena on yrityksen toiminnan jatkuvuuden turvaaminen ja sitä vaalivat ennen kaikkea tilintarkastajat. Varovaisuudella tarkoitetaan tässä sitä, ettei yritys saa liioitella tulostaan. Riskit ja epävarmuudet on aina otettava tarpeellisissa määrin huomioon. Tosin myöskään kulukirjausten liioittelu tai tuottojen vähättely ei ole kirjanpitolain mukaista. Varovaisuuden periaate on lähinnä yleisen asennoitumisen ohje epävarmuutta sisältäviin tilanteisiin ja niissä tarjolla oleviin valintoihin. (Salmi & Rekola-Nieminen. 2004, 25, 27. Kykkänen & Leppiniemi. 2005, 40)

Tilinavauksen on aina perustuttava edellisen tilikauden päättäneeseen taseeseen. **Tasejatkuvuuden periaatteella** tarkoitetaan taseen tehtävää toimia linkkinä eri tilikausien välillä. Siinä tapauksessa, että taseeseen on tehtävä muutoksia tilikausien välillä, on ne suoritettava kirjanpitolain mukaisesti vasta sen jälkeen, kun tase on avattu. **Suoriteperusteisuudella** tarkoitetaan sitä, että tilikauden tuotoksi ja kuluksi tuloslaskelmaan otetaan kaikki tulot ja menot, jotka kohdistuvat ajallisesti tilikaudelle. Tilinpäätöstä laadittaessa saa siis käyttää ainoana kirjausperiaatteena suoriteperiaatetta, vaikka juokseva kirjanpito hoidettaisiin maksu- tai laskuperiaatteella. (Salmi & Rekola-Nieminen. 2004, 26)

Erillisarvostuksen periaate koskee tase-erien sisällön arvostamista tilinpäätöksessä sisältäen yleisen ”netottamiskiellon”, jonka mukaan kirjanpitoon on aina merkittävä menot ja tulot erikseen, eikä vain niiden välistä erotusta. **Olellisuuden periaate** on koko kirjanpitolain läpi vaikuttava periaate, vaikkei sitä ole mainittu lain tilinpäätösperiaatteiden luettelossa. Olellisuutta ei voi määritellä euroissa tai prosenteissa, vaan sitä on tulkittava tilannekohtaisesti, joka yrityksessä erikseen tiettyä kokonaistilannetta varten. Olellisuuden periaatteesta

haetaan tulkintaa muun muassa silloin, kun on mietittävä, kuinka suuri tilintarkastuksessa löytnyt virhe vaatii tilinpäätöksen tekemisen uudelleen. (Salmi & Rekola-Nieminen. 2004, 27-28. Kykkänen & Leppiniemi. 2005, 41)

3.3 Tilinpäätösinformaatiota koskeva lainsäädäntö

Suomessa kirjanpitolaki (1336/1997) sekä kirjanpitoasetus (1339/1997) määrittelevät pohjansille, miten yrityksen on laadittava tilinpäätöksensä ja mitä tietoja siinä tulee esittää. Viimeisimmät kirjanpitolain sekä – asetuksen uudistukset yhtenäistivät kirjanpitolainsäädäntöä vastaamaan Euroopan yhteisöjen direktiivien edellyttämiä säännöksiä. Osakeyhtiölaki on erityislaki, jolla on omat erityisvaatimukset osakeyhtiöiden tilinpäätöstietojen julkistamisvelvollisuudelle. Lisäksi osakeyhtiölaissa (muutos 294/1998) on osakeyhtiöiden tilinpäätöksiä koskevia säädöksiä, joissa käsitellään mm. taseen merkittäviä eriä, liitetietoja sekä määritellään, millaisen yrityksen on laadittava rahoituslaskelma tai konsernitilinpäätös. (Niskanen & Niskanen. 2003, 27. Kallunki & Kytönen. 2007. 15)

Tilinpäätöksen esittämistapa erilaisine vaihtoehtoineen esitetään kirjanpitolaissa, kirjanpitoasetuksessa sekä kirjanpitolautakunnan yleisohjeessa (20.4.1998) tuloslaskelmien ja taseiden esittämisestä. Lisäksi kirjanpitolautakunta antaa muita ohjeita kirjanpitolain ja muun tilinpäätöstä koskevan lainsäädännön soveltamisesta. Kirjanpitolain asettama tavoite tilinpäätökselle on hyvin verosidonnainen eli se määrittelee yleiset periaatteet yrityksen verotettavan tulon laskemiseksi. Siksi myös verolaeilla on käytännön merkitystä tilinpäätöksen laadintaan. Yleensä verotuksessa hyväksytään vähennyksinä vain kuluerät, jotka on kirjattu yrityksen tilinpäätökseen. (Niskanen & Niskanen. 2003, 27. Kallunki & Kytönen. 2007. 15)

Arvopaperimarkkinalaissa (muutos 740/1993) on säädöksiä joidenkin yritysten tilinpäätösraportointiin. Sen mukaan osakeyhtiön, jonka osakkeilla käydään julkisesti kauppaa, on annettava tilinpäätöksessään oikeat ja riittävät tiedot osakkeen arvoon oleellisesti vaikuttavista tekijöistä. Tämän lisäksi arvopaperimarkkinalaissa säädetään muusta osakeyhtiön säännöllisestä tiedotusvelvollisuudesta. Noteeratut yhtiöt joutuvat julkaisemaan tilinpäätöksensä yhteydessä lisäksi runsaasti tunnuslukuja ja suuri osa yrityksistä joutuu julkaisemaan tilinpäätöksen yhteydessä myös rahoituslaskelman. (Niskanen & Niskanen. 2003. 27)

Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava neljän kuukauden sisällä tilikauden päättymisestä. Yrityksen säännöissä, esimerkiksi osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä, voi olla määräyksiä lyhyemmästä määräajasta, jolloin lyhyempää määräaika on myös noudatettava. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisaikataulussa on huomioitava myös lainsäädännön ja yhtiöjärjestyksen määräykset tilinpäätöstä käsittelevän yhtiökokouksen pitoajasta. Ennen kokousta on suoritettava tilintarkastus sekä varmistettava omistajille ja osakkeenomistajille tietojen saatavuus. Tilinpäätöksen tulee joka tapauksessa antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpito-velvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Kirjanpitolain sekä julkistamisvelvollisuuden mukaan kirjanpitovelvollisten on toimitettava kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä tuloslaskelma, tase sekä liitetiedot patentti- ja rekisterihallitukselle. (Kykkänen & Leppiniemi. 2005, 42)

3.4 Tilinpäätöksen vaiheet ja menetelmät

Tilinpäätöksen perustana on kultakin kuukaudelta laadittu ns. juokseva kuukausikirjanpito koko tilikauden kumulatiivisena esityksenä. Tilinpäätöksen ensimmäisessä vaiheessa perusmateriaaliin on tehtävä tarvittavia virheiden oikaisuja, puutteiden täydennyskirjauksia ja suoritteperusteen toteuttamisesta aiheutuvia varsinaisia tilinpäätöskirjauksia. Varsinaisen kirjanpidon laadullisesta tasosta, eli virheiden määrästä ja noudatetusta kirjausperusteesta riippuu, paljonko mainittuja kirjauksia tarvitaan. Samalla selviää, paljonko lopullinen kirjanpidon tulos poikkeaa viimeisen tilikauden kuukauden juoksevan tilikauden tuloksesta. (Salmi & Rekola-Niemenen. 2004, 41. Niskanen & Niskanen. 2004. 19)

Perimmäinen tarkoitus aineiston muokkaamiselle on lähtöaineiston standardointi, joka on ehdoton edellytys yritys- ja vuosikohtaisen tilinpäätösinformaation vertailukelpoisuudelle. Nykyisen muotoisen tilinpäätöksen oikaiseminen on enimmäkseen tilinpäätöksen uudelleen järjestelyä. Merkittäviä muokkaustarpeita ei ole, koska tilinpäätöksiä koskeva lainsäädäntö ei anna yrityksille mahdollisuutta tehdä omia tilinpäätöksen kirjauksia koskevia ratkaisuja. (Niskanen & Niskanen. 2004. 19)

Analyysin toisessa vaiheessa valitaan mittauskohteet ja niiden mukaiset analyysimenetelmät. Analyysin suorittaja sekä sen käyttötarkoitus ratkaisevat sen, mitä analyysillä halutaan mitata, mitä menetelmiä analyysin suorittajalla on käytössään ja mitä menetelmiä analyysin tekemisessä on perusteltua käyttää. Aiemmin mainittu aineiston muokkaaminen ei kuitenkaan ole riippuvainen aineiston tulevasta käytöstä. (Niskanen & Niskanen. 2004. 19)

Tilinpäätösanalyysin kolmannessa vaiheessa tarkastellaan lähemmin yrityksen taloudellista menestystä käyttäen eri tarkoituksiin tarkoitettuja tekniikoita ja vertailukohteita. Käytössä olevat analyysitekniikat voidaan jaotella prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen laadintaan, trendianalyysiin, tunnuslukuanalyysiin sekä kassavirta-analyysiin. Prosenttilukumuotoisella tilinpäätöksellä tarkoitetaan tilinpäätöksen erien esittämistä prosentteina liikevaihdosta tai taseen loppusummasta. Tällöin tilinpäätöserien väliset suhteet tulevat vuoden sisällä selkeästi esille. Trendianalyysissä laaditaan samalla tavoin prosenttilukumuotoisia tilinpäätöksiä peräti vuosilta siten, että ensimmäistä vuotta pidetään tarkasteluperiodin perusvuotena. Tunnuslukuanalyysissä lasketaan tuloslaskelman ja taseen eristä koottuja, monesti suhdelukumuotoisia tunnuslukuja, jotka mittaavat yrityksen menestymisen eri osatekijöitä, kuten kannattavuutta ja maksuvalmiutta. Kassavirta-analyysissä laaditaan niin kutsuttuja kassavirta- ja rahoituslaskelmia, joissa suoriteperusteisen tilinpäätöksen erät muokataan liitetietoja avuksi käyttäen kassaperusteisiksi. Kassavirta-analyysin tuoma hyöty on suurimmillaan, kun se esitetään yhdessä muiden analyysimenetelmien tarjoaman informaation kanssa. (Niskanen & Niskanen. 2004. 19–20)

Tilinpäätöksen analysoiminen ei kuitenkaan ole pelkästään teknistä toteuttamista. Keskeisimmällä sijalla tunnuslukujen laskemisen ja muun teknisen toteutuksen sijaan on eri menetelmien avulla saatujen lukujen arviointi ja niiden taustalla olevien syy-seuraussuhteiden selvittäminen. Esimerkiksi tunnuslukuja kannattaa vertailla edellisten tilikausien vastaaviin lukuihin sekä muiden yritysten tunnuslukuihin. Analyysin vertailukohteiden perusteella tilinpäätösanalyysi voidaan jakaa tiettyä vuotta koskevaan ajalliseen poikkileikkausanalyysiin ja peräkkäisten vuosien aikasarja-analyysiin. (Niskanen & Niskanen. 2004. 20)

Suurin osa eri analyysitekniikoista soveltuu molempiin analyysityyppeihin. Ajallisessa poikkileikkausanalyysissä yritystä verrataan tiettyä vuonna muihin, yleensä samaa toimialaa edustaviin yrityksiin. Aikasarjatarkastelussa taas yrityksen omaa kehitystä seurataan pidemmällä aikavälillä, jolloin voidaan arvioida yrityksen taloudellisen tilan kehitystä. Nämä kaksi analyysia voidaan myös yhdistää, jolloin aikaulottuvuuden sisällä tehdään vertailuja myös muihin

yrittäjiin. Mahdollisten poikkeamien löydyttyä pyritään löytämään niiden syyt ja selvittämään onko poikkeamat satunnaisia vai merkkejä kääntyneestä suunnasta. (Niskanen & Niskanen. 2004. 20)

Tilinpäätöksen oikaiseminen

Tuloslaskelman ja taseen oikaisutoimenpiteiden päällimmäinen tarkoitus on tilinpäätöstietojen vertailukelpoisuuden varmistaminen. On siis tärkeää, että eri vuosille suoritetaan samat oikaisutoimenpiteet. Tietojen vertailukelpoisuuden perusteella selvitetään mahdollisimman hyvin yrityksen menestyksellisyyttä kuvaava tulos ja varallisuusasema. Analysoijan on tunnettava ne periaatteet, mahdollisuudet ja tavoitteet, joita yrityksellä on käytettävissään tulosta suunnitellessaan, jotta analyysi olisi mahdollisimman todenmukainen. (Kallunki & Kytönen. 2007, 42-43)

Vuonna 1997 annetun uuden kirjanpitolain ja –asetuksen myötä suomalaisten yritysten tilinpäätösnormisto muutettiin Euroopan yhteisöjen tilinpäätösdirektiivien mukaiseksi. Tilinpäätösnormisto on nyt ratkaisevasti tiukempi kuin vielä vuosikymmen sitten, ja näin ollen myös tilinpäätöksen oikaisutarve on vähentynyt. Vaikka yrityksillä on edelleen mahdollisuus käyttää useissa tapauksissa vaihtoehtoisia laskentamenetelmiä, valintojen taloudelliset vaikutukset eivät ole enää yhtä merkittäviä kuin vanhan lain aikana. (Niskanen & Niskanen. 2003, 60)

Yritystutkimusneuvottelukunta on julkaissut uuden kirjanpitolain mukaisen oppaan tilinpäätöksen oikaisujen suorittamisesta. Oppaan sisältämät oikaisut ovat lähinnä kannanottoja virallisen tilinpäätöksen eriin ja niiden arvostamiseen ja toisaalta erien uudelleen ryhmittelyä tilikauden tulosta, yrityksen taloudellista asemaa ja maksuvalmiutta määriteltäessä. Oppaassa esitetään suosituksena mallit oikaistulle tuloslaskelmalle ja taseelle. Lisäksi siinä käydään läpi kannattavuuden, rahoituksen ja muita tunnuslukuja, joiden laskukaavat perustuvat oikaistuille tilinpäätösluvuille. Tilinpäätöksen oikaisu on välttämätön toimenpide ennen kuin voidaan tehdä johtopäätöksiä yrityksen taloudesta. Aina ei kuitenkaan tarvitse tehdä oikaisuja, mutta se selviää vasta, kun tuloslaskelma, tase ja liitetiedot on luettu huolella ja kriittisesti läpi. (Niskanen & Niskanen. 2003, 6. Salmi & Rekola-Nieminen. 2004, 95)

Tuloslaskelma

Tuloslaskelman oikaisulla eli standardoinnilla tarkoitetaan sellaisten erien poistamista, joiden ei ajatella kuuluvan säännölliseen liiketoimintaan. Vastaavasti ne kaudelle kuuluvat erät, joita ei ole kirjattu tuloslaskelmaan on lisättävä. Tilinpäätöksen liitetiedot ovat monesti hyödyllisiä, kun tuloslaskelmaa ja tasetta oikaistaan. Tuloslaskelman oikaisulla pyritään siis saamaan selville tulos, joka vastaa mahdollisimman hyvin säännöllisen ja jatkuvan liiketoiminnan tulosta. (Salmi & Rekola-Nieminen. 2004, 95. Salmi. 2006, 131.)

Vaikkakin tuloslaskelman oikaisussa ollaan aina tekemisissä oletusten ja arvioiden kanssa, on oikaisujen tekeminen aina välttämätöntä. Lukijan on tunnistettava ero virallisen tilinpäätöksen ilmoittaman *virallisen* tuloksen ja *oikean* kannattavuuden välillä, joiden sisältö on erilainen. Oleellinen kysymys ei ole siinä, että jompikumpi olisi väärä, vaan niiden näkökulmat ovat erilaisia. (Salmi. 2006, 138.)

Tase

Taseen oikaisun tarkoituksena on ensinnäkin se, että kaikki taseeseen merkitty varallisuus poistetaan, johon ei todellisuudessa sisälly tuotto-odotuksia. Tämä varallisuuden pieneneminen huomioidaan yrityksen köyhtymisenä eli oman pääoman pienentämisenä vastaavalla määrällä. Toiseksi yritys voi olla vauraampi kuin mitä sen tase osoittaa. Taseeseen kirjataan omaisuus hankintamenoon mahdollisilla poistoilla vähennettynä, eikä sen tarkoituksenaan ole ilmoittaa käypiä arvoja. Esimerkiksi kiinteistöomaisuudessa saattaa olla selvää ja pysyvää ns. *piilovarallisuutta*. Kolmas mahdollisia oikaisuja vaativa seikka on taseen ulkopuoliset sitoumukset. Esimerkiksi rahoitusleasing-sopimukset ovat luonteeltaan velanottoa, ja näin ollen ne tulisi käsitellä velkana tilinpäätösanalyysissä. Samoin tulisi menetellä muiden taseessa näkymättömien vastuiden kanssa, joita voidaan pitää velkana ja joiden maksamisesta yritys on vastuussa. (Salmi. 2006, 102)

3.5 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät

Tietoja yrityksen taloudellisesta tilasta käyttävät mm. verottajat, yritysjohto, velkojat, sijoittajat, asiakkaat sekä muut sidosryhmät ja jokainen näistä on kiinnostunut yrityksen tilasta eri näkökulmasta. Käytännössä tilinpäätöksen hyväksikäyttäjiä ovat siis kaikki, joille julkistetun tilinpäätöksen sisältö tuottaa jonkin asteista hyötyä. Tilinpäätösanalyysin keskeisimpiä analysoinnin kohteita ovat yrityksen kannattavuus, vakavaraisuus, maksuvalmius sekä toiminnan tehokkuus. (Kallunki & Kytönen. 2007. 14. Leppiniemi & Leppiniemi. 2006, 20)

Verottaja on kiinnostunut yrityksen vuosituloksesta, koska se on monin tavoin verotuksen perustana. Säädökset verotettavan tulon laskemiselle säädetään elinkeinoverolaissa. Kirjanpidon ja tilinpäätöksen luotettavuudella on myös merkitystä verotukseen, sillä ainoastaan hyvää kirjanpitoa noudatteleva tilinpäätös kelpaa verotuksen perustaksi. Verottajan tavoitteena on saada tarkkaa tietoa yrityksen tekemästä voitosta ja toisaalta antaa yritykselle mahdollisuus ”joustavaan” tuloksen raportointiin, jolloin suhdannevaihtelut tulee myös huomioitua. (Kallunki & Kytönen. 2007, 18. Leppiniemi & Leppiniemi. 2006, 20–21.)

Yrityksen osakkeenomistajat sijoittavat yritykseen omaa pääomaansa ostamalla yrityksen osakkeita. Yrityksellä ei ole velvollisuutta maksaa omaa pääomaa sijoittaneille kiinteää korvausta sijoitetulle pääomalle, mutta se maksaa osinkoa tekemänsä voiton mukaan. Tästä syystä osakkeenomistajat ovat luonnollisesti kiinnostuneita tilinpäätösinformaatiosta ja arvioivat sen mukaan yrityksen taloudellista tilannetta. Osakesijoittajien keskeisimpänä kiinnostuksen kohteena on oleellisesti kannattavuus. (Kallunki & Kytönen. 2007, 18)

Vierasta pääomaa yritykseen sijoittavat mm. pankit sekä yrityksen liikkeelle laskemia joukko-velkakirjoja merkitsevät sijoittavat. Nämä sidosryhmät käyttävät tilinpäätösinformaatiota hieman eri näkökulmista verottajiin ja osakkeenomistajiin nähden. Yrityksen on maksettava vieraan pääoman sitoumuksen mukaiset korot ja pääoman palautukset laina-ajan kuluessa yrityksen kannattavuuden vaihteluista huolimatta. Poikkeuksellisten olosuhteiden vallitessa yrityksen vakavaraisuus voi kuitenkin heikentyä, jolloin yrityksellä voi olla vaikeuksia selvittää vieraan pääoman vaatimista maksuista. Tästä johtuen vieraan pääoman sijoittajat seuraavat tilinpäätösanalyysin tarjoamista tiedoista eniten vakavaraisuutta koskevaa informaatiota. Tämän lisäksi mm. pitkän aikavälin kannattavuus on tärkeä tarkastelun kohde vieraan pääoman sijoittajille, koska kannattavuus vaikuttaa pitkällä aikavälillä vakavaraisuuteen. (Kallunki & Kytönen. 2007. 19)

4 TUNNUSLUVUT JA NIIDEN TULKINTA

Pelkkää tilinpäätöstä lukemalla pääsee osittain tutustumaan yritykseen, mutta usein on tarpeen päästä pidemmälle, jolloin on pystyttävä selvittämään esimerkiksi yrityksen kehitystä tai vertailemaan eri yrityksiä. Tällaisissa tilanteissa on tarpeen käyttää tunnuslukuja. Talouslehdet, sijoituspalveluyritysten yritysanalyysit, luottotietoyritysten kuvaukset yms. sisältävät tavallisesti tunnuslukuja. Joskus niitä on myös kehitetty tietyn käyttäjän tai tilanteen vaatimuksia varten esimerkiksi erityistilanteiden kuvaamiseen, yrityksen kannattavuuden tai jopa konkurssin ennustamiseen. Tunnuslukujen käytön etuna on, että niiden avulla voidaan eliminoida esimerkiksi koon vaikutus yritysten välisessä vertailussa, rahan arvon muuttuessa sekä eri vuosien vertailukelpoisuutta alentavia ongelmia. (Leppiniemi & Kykkänen. 2009, 162)

Talouden tilan kuvaamiseen käytetään erilaisia tunnuslukuja, jotka lasketaan jakamalla jokin tuloslaskelman, taseen ja rahavirtalaskelman erä toisella, monesti kokoa mittaavalla erällä. Tunnuslukujen käyttökelpoisuutta pyritään usein parantamaan käyttämällä eri tunnuslukujen yhdistelmiä tai laskemalla eri tunnuslukujen keskiarvoja usealta vuodelta. Perinteisen tilinpäätösanalyysin avulla voidaan laskea erinäisiä tunnuslukuja moneen käyttötarkoitukseen. Tunnuslukujen laskemisen tarkoituksena on tilinpäätöksestä saatavan informaation tiivistäminen niin, että eri kausia ja eri yrityksiä voidaan helpommin vertailla keskenään. Käytännössä tilinpäätösanalyysissä onkin analyysin tekijän kannalta olennaista tunnuslukujen valinta suuresta tunnuslukujoukosta. (Kallunki & Kytönen. 2007, 73–74. Kallunki & Niemelä. 2004, 65)

Varsinainen työ eli lukujen tulkinta, analysointi sekä päätöksenteko alkavat, kun tunnuslukujen arvot ovat tiedossa. Tunnusluvun arvolla eli absoluuttisella arvolla on merkitystä, mutta sitä käyttökelpoisempi on tunnusluvun trendi, mikä kuvaa tunnusluvun arvon muutosta ja suuntaa. Tunnuslukujen graafinen esittäminen helpottaa tilanteiden käsittämistä entisestään. Käytettäessä yksittäisiä tunnuslukuja, tarvitaan tarkasteltavan tunnusluvun arvo yrityksen toimialalla toimivalle vertailuyritykselle. Vertailuarvoa hyväksikäyttämällä voidaan arvioida yrityksen taloudellista asemaa. (Raudasoja & Johansson. 2009, 138-139. Kallunki & Niemelä. 2004, 66)

Tunnuslukujen sisältämien viestien tunnistamisen jälkeen, on paneuduttava miettimään, miksi luvut ovat saaneet esitetyt lukemat ja, mitkä asiat niihin vaikuttavat. Siinä tapauksessa, että tunnusluvut ovat saaneet odotettua huonompia arvoja, on mietittävä, mitä päätöksiä tehdään, ja miten ne näkyvät konkreettisina toimenpiteinä. Mihin asioihin voidaan vaikuttaa välittömästi ja mitkä toimenpiteet näkyvät vasta pidemmällä aikavälillä. Vastaavasti tunnusluvut voivat näyttää odotettua paremmilta. Tällaisissa onnellisissa tilanteissa voidaan tarkastella, mihin syntynyt taloudellinen liikkumavara käytetään. Säästetäänkö rahat vai käytetäänkö ne esimerkiksi lykkäytyneeseen investointiin. On tosin aina muistettava, että analyysiin tarvitaan faktojen lisäksi myös näkemyksiä ja tulkintoja. On pidettävä myös mielessä, että taloudellinen informaatio on vain yksi osa-alue päätöksiä tehtäessä. (Raudasoja & Johansson. 2009, 139)

4.1 Kannattavuus

Yrityksen kannattavuudella tarkoitetaan yrityksen kykyä tuottaa liiketoiminnallaan tuloja enemmän kuin tulojen hankkimiseksi tarvittavia menoja. Yrityksen kannattavuus määritellään yleensä pitkän aikavälin tulontuottamiskyvyksi, koska yrityksen tulot ja menot vaihtelevat investointien ajoittumisen ja suhdannevaihtelujen mukaan. Pitkän aikavälin kannattavuuden mittaamisessa on tosin huomattava, että tällöin on vertailtava useiden peräkkäisten vuosien analyysituloksia yhden analyysin sijasta. Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut mittaavat lähinnä lyhyen ajan kannattavuutta. Tilikauden kannattavuutta laskettaessa tuotot jaetaan usein tilikauden sitoman pääoman määrällä. Tämä laskentatapa antaa mahdollisuuden erikokoisten yritysten kannattavuuden vertailuun. (Kallunki & Kytönen. 2007, 74. Niskanen & Niskanen. 2003, 112)

Kannattavuutta voidaan tarkastella myös erilaisten sijoittajien näkökulmasta tekemällä laskelmia käyttäen kannattavuuden tunnuslukuja eri pääomalajeja, kuten omaa pääomaa. Yhden tilikauden lukujen perusteella tehty kannattavuuden mittaaminen ei vastaa pitkän aikavälin luonnetta, mutta se antaa silti varsin luotettavan pohjan yrityksen kannattavuuden arvioinnille. Analyysiä kannattaa tällöin täydentää useamman vuoden kannattavuuden tunnuslukujen kehityksen tarkastelulla. (Kallunki & Kytönen. 2007, 74)

Yrityksen tekemä tulos on siis kannattavuuden selkeä mittari. Jotta erikokoisia yrityksiä voitaisiin vertailla ja voitaisiin seurata yhden yrityksen kannattavuuskehitystä, käytetään usein kannattavuuden suhteellisia mittareita. Kannattavuuden mittaamiseksi tilinpäätösperusteisesti käytetään yleensä kahta eri tyyppistä suhteellista mittaria, voittoprosenttia sekä pääomantuottoprosenttia. Voittoprosenttia laskettaessa yrityksen tulos suhteutetaan liikevaihtoon, jolloin päästään melko tarkkaan laskentatarkkuuteen. Yritysten vertailun kannalta tämä on kuitenkin heikompi ratkaisu. Pääoman tuottoprosenttia laskettaessa yrityksen tulos suhteutetaan käytössä olleisiin resursseihin eli pääomaan, jolloin saadaan useampia käyttötarkoituksia palveleva, mutta laskennallisesti epätarkempi tulos. (Leppiniemi & Leppiniemi. 2006, 217)

Käyttökate eli EBITDA, Earnings Before Intrest, Taxes, Depreciation and Amortization

Absoluuttinen käyttökate tunnusluku kertoo siitä, kuinka paljon yrityksen liikevaihdosta on jäänyt jäljelle katetta, kun siitä on vähennetty luonteeltaan sekä muuttuvat, että kiinteät kustannuserät. Prosentuaalinen käyttökate taas kertoo sen, kuinka paljon käyttökate on suhteessa liikevaihtoon. Yritystutkimusneuvottelulautakunnan mukainen käyttökate suhteutetaan kaikkiin liiketoiminnan tuottoihin, jolloin otetaan mukaan myös muut liiketoiminnan tuotot liikevaihtoon sisällytettävien tuottojen lisäksi. Laskentakaavan osoittajana olevaa ”voittoa” eli käyttökateä ei saa suoraan tuloslaskelmasta, vaan se on laskettava erikseen. Käyttökateella tarkoitetaan voittoa ennen poistojen vähentämistä, joten liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot ja vähennetään operatiiviset kulut. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tuloslaskelman liikevoittoon lisätään sitä ennen tehdyt poistot ja arvonalentumiset. (Alhola & Lauslahti. 2000, 139. Leppiniemi & Kykkänen. 2009, 162. Lehtonen. 2007, 252)

$$\text{Käyttökate} - \% = \frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

(Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 55)

Käyttökateprosentti sopii hyvin toimialojen väliseen vertailuun, vaikka tälläkin tunnusluvulla on omat heikkoutensa. Esimerkiksi se, onko yritys ostanut kaluston omaksi vai käyttänyt leasingrahoitusta, vaikuttaa vertailulukuihin. Leasingvuokrat rasittavat käyttökateprosenttiä ja tuottavat vuokramenoja, kun taas omaksi hankitusta kalustosta voidaan tehdä poistoja. Lisäksi vuokratusta kalustosta koituu korkoja maksettavaksi. Poistot ja korot tulevat esille vasta käyttökateprosentin jälkeisissä kateissa, eivätkä ne näy käyttökateprosentissa. Näin ollen voidaan todeta, että käyttökateprosentti suosii voimakkaasti investoivia yrityksiä. (Alhola & Lauslahti. 2000, 139)

Käyttökateprosentille ei ole yleispätevää tavoitteellista arvoa, koska se on toimiala sidonnainen. Tästä huolimatta yritystutkimusneuvottelukunta on asettanut käyttökateprosentille suuntaa-antavat vaihteluvälit seuraavasti: (Lehtonen. 2007, 252)

10 - 20 %	Teollisuus
2 -10 %	Kauppa
5 – 15 %	Palvelu

(Alhola & Lauslahti. 2000, 139)

Liikevoittoprosentti eli EBIT, Earnings Before Interest and Taxes

Liiketulos on ensimmäinen välitulos virallisessa tuloslaskelmakaavassa ja se kertoo, paljonko varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäljellä ennen rahoituskulujen ja verojen vähentämistä. Liiketulos on oikaistun tuloslaskelman välitulos, joka poikkeaa hieman virallisen tuloslaskelman liikevoitosta tai – tappiosta tehtyjen oikaisujen määrällä. Näitä oikaisuja voivat olla käytännössä palkkaoikaisut ja liiketoiminnan muista tuotoista ja kuluista satunnaisiin eriin tehdyt siirrot. (Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 56)

$$\text{Liiketulos \%} = \frac{\text{Liiketulos}}{\text{Liiketoiminnan tulot yhteensä}} \times 100$$

Liikevoittoprosentti sopii pääsääntöisesti ainoastaan yhden yrityksen kehityksen määrittämiseen ja vain tietyssä määrin toimialan sisäiseen vertailuun. Ylipäätään tunnuslukua, jonka laskemisessa käytetään jakajana liikevaihtoa, ei pitäisi vertailla eri toimialojen välillä. (Niskanen & Niskanen. 2003, 113. Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 56)

Liikevoittoprosentin arviointiin voidaan käyttää seuraavia ohjearvoja:

yli 10 %	Hyvä
5 -10 %	tydyttävä
alle 5 %	heikko

(Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 56)

Nettotulosprosentti

Nettotulosprosentti on tunnusluku, joka mittaa kuinka paljon tulosta on jäänyt jäljelle liikevaihdosta, kun siitä on vähennetty kaikki tuloslaskelman operatiiviset ja ei-operatiiviset kulut. Tunnuslukuna nettotulosprosentti kertoo käytännössä, yrityksen hinnoitteluvoimasta sekä kustannustehokkuudesta ja – kontrollista. Jäljelle jääneestä osasta yritys maksaa omistajille osinkoa ja loppu on investoitavissa takaisin yrityksen liiketoimintaan. Tunnusluvun suuruus kertoo yrityksen kustannustehokkuudesta: mitä korkeampi tunnusluvun arvo on, sitä parempi on kustannustehokkuus. Toisaalta nettotuloksen riittävydestä ei ole annettu ohjearvoja, sillä se määräytyy yrityskohtaisesti muun muassa sen mukaisesti, paljonko on asetettu pääomarakenteen vahvistumispyrkimykseksi ja voitonjako tavoitteeksi. (Seppänen. 2011, 75. Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 57)

Nettotulosprosenttikaavan osoittaja saadaan lisäämällä liiketulokseen tuloslaskelman rahoitustuotot ja vähentämällä verot ja rahoituskulut. Tunnusluvun laskukaava on esitetty seuraavassa:

$$\text{Nettotulos} - \% = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

(Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 57)

Rahoitustulosprosentti

Rahoituksen tulee riittää yrityksen lainojen lyhennyksiin, investointien omarahoituksiin, käyttöpääoman lisäykseen ja voitonjakoon omalle pääomalle. Rahoitustulosprosentti tunnusluku kertoo prosentuaalisesti, paljonko yrityksellä on käytettävissä rahaa edellä mainittuihin eriin liiketoiminnan tuotoista. Rahoitustulosprosentin tulee ylittää nollassa niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä, jotta yritys pystyy suoriutumaan velvoitteistaan. Laskentakaavan osoittaja, rahoitustulos, saadaan lisäämällä nettotulokseen ennen liikutulosta vähennetyt poistot ja arvonalentumiset. Nimittäjän liiketoiminnan tuotot yhteensä voidaan lukea suoraan tuloslaskelmasta. (Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 57)

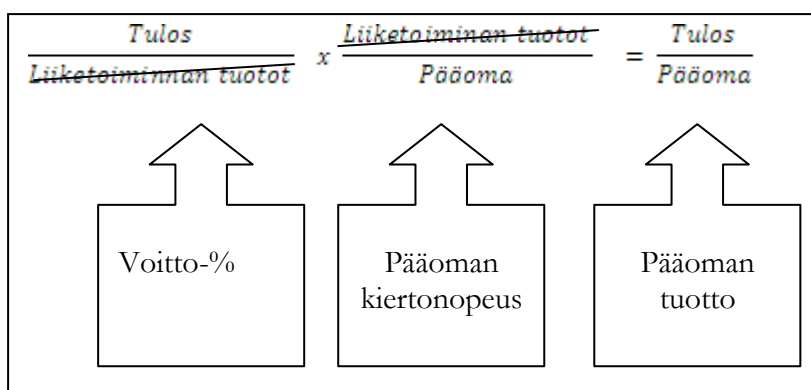
$$\text{Rahoitustulos} - \% = \frac{\text{Rahoitustulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

(Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 57)

Pääoman tuotto

Yrityksen suhteellista kannattavuutta voidaan analysoida eri pääomantuottomittareiden avulla. Perusajatus lähtee siitä, että pääomalla on aina kustannuksensa, joten sitä voidaan käyttää rajoitetusti. Liiketoiminnan kassavirta kestää samalla tavoin rajoitetusti pääomankuluja ja -palautuksia. Näin ollen pääomaa voidaan käyttää harkitusti paikassa, jossa se saa parhaan mahdollisen tuoton eli on tehokkaimmassa käytössä. Kannattavuuden lähtökohtana on siis se, että yritystoimintaan sitoutunut pääoma tuottaa enemmän tuottoa kuin sen saaminen ja käyttö maksaa. Pääoman tuottoprosentin mittaaminen on hyvä keino vertailla eri yritysten ja yksiköiden tuloksia. (Niskavaara. 2010, 65. Salmi. 2010, 154)

Pääoman tuottoprosentista on tehty useita erilaisia muunnoksia, jotka määräytyvät sen mukaan, kenen näkökulmasta kannattavuutta tarkastellaan tai minkä pääoman tuottoa on tarkoitus tutkia. Pääoman tuottoa laskettaessa tulee loogisesti määritellä, mitä tuloskäsitteitä osoittajalla tarkoitetaan ja mitä nimittäjän pääomakäsite sisältää. Esimerkiksi ROI- % on yleisesti käytetty lyhenne pääoman tuotolle, mutta pelkästään tämä nimitys ei kerro lukijalleen, mitä laskentaversiota kulloinkin tarkoitetaan. (Niskavaara. 2010, 66)

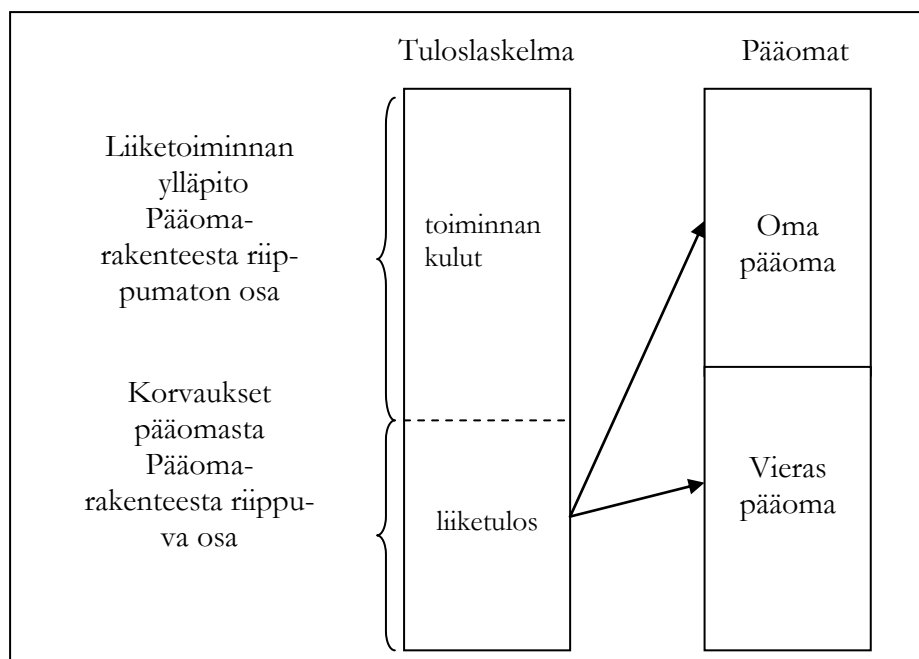

Kuvio 3. Pääoman tuoton komponentit. (Salmi. 2010, 156)

Pääoman tuotto on riippuvainen pääoman sijoittajien tuottovaatimuksista eikä toimialasta, mutta sen kaksi komponenttia (tulosprosentti ja pääoman kiertonopeus) ovat mitä suurimmassa määrin riippuvaisia yrityksen toimialasta ja ansainnan logiikasta. Se, mitä voittoprosenttia laskennassa käytetään, riippuu aivan tarkastelukulmasta – liiketulos vai nettotulos. Pääoman kierto tarkoittaa vastaavasti sitä, kuinka nopeasti liiketoimintaan sijoitettu pääoma vapautuu tuottoina. Käytännössä katsoen, mitä enemmän myyntiä syntyy tietyllä pääomalla, sitä tehokkaammassa käytössä se on. Kun edellä mainitut tekijät kerrotaan keskenään ja sievennetään liikevaihto pois, saadaan pääoman tuoton yksinkertainen kaava. Sen avulla voidaan laskea, paljonko saadaan tuottoa tietylle pääomalle tietyllä laskenta-ajanjaksolla, yleensä vuodessa. (Salmi. 2010, 156)

Kokonaispääoman tuotto eli ROTA, Return on Total Assets

Lähtökohtana kaikille pääoman tuottolaskelmille voidaan pitää kokonaispääoman tuottoa. Sitä voidaan kutsua myös kansantaloudelliseksi kannattavuudeksi, koska siinä otetaan huomioon kaikki yrityksen käytössä olevat pääomat erottelematta sitä, mistä ne ovat lähtöisin ja millaista tuottoa niille vaaditaan. Kokonaispääoman tuottoprosentin (ROA-% = Return on Assets-% tai ROTA-% = Return on Total Assets-%) tarkoitus on kuvata, minkälaista tuottoa yritystoimintaan sitoutuville varoille saadaan liiketoiminnan ansiosta. (Niskavaara. 2010, 69. Salmi. 2010, 158, 160)

Kuvio 4. Kokonaispääoman tuotto. (Salmi. 2010, 158)

Yritys tarvitsee liiketoiminnan harjoittamiseksi omaisuutta ja organisaation, jotka sen on rahoitettava. Rahoittamisen lähteitä on kaksi: oma ja vieras pääoma eli velat. Tuloslaskelma kertoo liiketoiminnan onnistumisesta. Yllä esitetyssä kuviossa on esitetty, kuinka tuloslaskelmasta käy ilmi liiketoiminnan vaatimien kulujen jälkeen jäljellä oleva liiketulos, josta on taas maksettava käyttöön saaduista pääomista. Lainanantajille maksettava korvaus merkitään rahoituskuluksi ja oman pääoman sijoittajille kuuluu loput, eli nettotulos veroineen. Verot huomioidaan, koska korkokulut ja voitonjako ovat verotuksellisesti erilaisia. Lisäksi verojen mukaan ottaminen tekee pääomakorvauksista vertailukelpoisia. (Salmi. 2010, 159)

$$\text{ROTA} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{Rahoituskulut} + \text{verot}}{\text{Kokonaispääoma}} \times 100$$

(Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 57)

Kaavan osoittajassa ovat pääoman sijoittajille eli lainanantajille, verottajalle ja omistajille kuuluvat erät. Nettotulos saadaan lisäämällä liiketulokseen tuloslaskelman rahoitustuotot. Osoittajan kokonaissumma saadaan lisäämällä nettotulokseen rahoituskulut, jotka käsittävät korkokulut ja muut kulut sekä kurssitappiot. Lopuksi summaan lisätään vielä verot. Nimittäjässä on koko käytössä ollut pääoma eli oikaistun taseen loppusumma keksimäärin. Siinä tapauksessa, että tilikausi on ollut poikkeavan mittainen, on tunnuslukua laskettaessa tehtävä arvio

keksimääräisestä oikaistun taseen loppusummasta. Siitä ei erotella sitä, onko taseen loppusumma rahoitettu omalla vai vieraalla pääomalla, josta johtuen osoittajan tulokäsitteseen sisällytetään loogisuuden vuoksi näiden erien komponentit eli korkokulut ja tilikauden voitto. Veroja ei myöskään poisteta osoittajasta, koska korkokuluja ja voitonjakoa kohdellaan verotuksellisesti eri tavalla. (Niskavaara. 2010, 69. Salmi. 2010, 159. Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 57)

Yritystutkimusneuvottelukunta antamat ohjearvot kokonaispääoman tuotolle ovat seuraavat:

yli 10 %	Hyvä
5 -10 %	Tyydyttävä
alle 5 %	Heikko

(Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 59)

Yllä mainittuja yritystutkimusneuvottelukunnan ohjeellisia arvoja sovellettaessa tulee aina huomioida yleinen pidemmän aikavälin korkotaso. Tehtäviin johtopäätöksiin vaikuttaa keskimääräisen velan hankinnan korkotaso ja pitkän aikavälin sijoitusten tuottomahdollisuus. (Niskavaara. 2010, 69)

Oman pääoman tuotto eli ROE, Return on Equity

Oman pääoman tuotto rajaa näkökulman omistajan pääomapanokseen ja sille saatuun tuottoon. Tunnusluvun tarkoitus on mitata yrityksen kykyä tehdä tuottoa yrityksen omille varoille, joita ovat käytännössä yrityksen omistajien sijoittamat osakepääomat tai osingonjaon jälkeiset voittovarat. Oman pääoman tuotto kuvaa siis sitä, miten yritys onnistuu täyttämään omistajiensa tuottovaatimukset, jotka kohdistuvat omistajan yritykseen sijoittamaan pääomaan. Oman pääoman tuottoprosenttiluku kertoo, paljonko oma pääoma lisääntyy nettotuloksen kautta, ennen voitonjaon tekemistä. (Salmi. 2010, 164. Niskavaara. 2010, 71.)

$$ROE = \frac{\text{Nettotulos (12 kk)}}{\text{Oikaistu oma pääoma tilikaudella keskimäärin}} \times 100$$

(Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 60)

Laskentakaavassa nettotulosta on oikaistu mahdollisilla kertaluontoisilla ja satunnaisilla erillä. Lisäksi se muunnetaan tarvittaessa kahtatoista kuukautta vastaavaksi. Kaavan oma pääoma voidaan määritellä ajattelemalla, että ”kaikki mikä ei ole velkaa on omaa”. Lisäksi omaksi pääomaksi luetaan niin taseen oma pääoma kuin vähemmistöosuus ja tilinpäätössiirtojen kertymä, josta on vähennetty verovelka. (Salmi. 2010, 164. Niskavaara. 2010, 71. Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 60)

Oman pääoman tuoton sekä sen arvioinnin yhteydessä on aina omistajan sijoituksiin liittyvä riski. Tämä siksi, että on muistettava omistajan olevan tuoton saamisessa heikommassa asemassa sijoittajaan nähden. Esimerkiksi konkurssi- tai toiminnan lopettamistilanteessa velkoja ottaa aina ensin osansa ulosmaksettavista varoista ja sitten vasta omistaja. Pääomaan ja sen tuottoon liittyvän korkean menetyksriskin takia oman pääoman tuoton tulee olla korkeampi kuin sijoitetun pääoman tuotto. Jos riskitaso on pienempi, velkojan tulee puolestaan tyytyä alempaan tuottovaatimukseen. Oman pääoman tuottoprosentille on vaikea määrittää yleispäteviä suositusrajoja, koska tämän tunnusluvun pohjalla on omistajan asettamat tulostavoitteet. Suuntaa antavina ohjearvoina voitaisiin käyttää seuraavaa asteikkoa: (Salmi. 2010, 164–165. Niskavaara. 2010, 71)

Yli 20 %	Hyvä
10 – 20 %	Tyydyttävä
Alle 10 %	Heikko

(Niskavaara. 2010, 71)

Siinä tapauksessa, että oman pääoman tuotto on hyvä, mutta kokonaispääoman tuotto ei, on syytä kiinnittää huomiota yritystoimintaan liittyviin riskeihin erityisen tarkkaan. On nimittäin mahdollista, että hyvän pääoman tuoton tason selittää yrityksen toiminta pienellä omalla pääomalla. Toki joissakin tapauksissa mm. sijoittajat hakevat tämän tyyppisiä riskipitoisia yrityksiä, joissa suurella velan määrällä pyritään saamaan omalle pääomalle mahdollisimman suurta tuottoa. Tällöin on oltava valmis ottamaan vastaan myös korkea riskitaso. (Niskavaara. 2010, 73)

Sijoitetun pääoman tuotto eli ROI, Return on Investment

Käsitteenä sijoitettu pääoma tarkoittaa sellaisia pääomia, joiden sijoittaja vaatii sijoituksilleen suoranaista tuottoa. Näitä sijoittajia on kahdenlaisia: korollisen vieraan pääoman sijoittajat eli lainanantajat ja sitten on omistajat, jotka sijoittavat yritykseen omaa pääomaa. Käytännössä sijoitettu pääoma käsittää sen pääoman, joka yrityksen pitää hankkia ns. prosessivelkojen lisäksi rahoittamaan liiketoimintaa ja, joka vaatii tuottoa joko korkoina tai osinkoina. Tätä tunnuslukua käytetään yleisimmin laskettaessa suhteellista kannattavuutta ja pääoman tuottoa. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti on yrityksestä ja toimialasta riippumaton tunnusluku, koska se tarkastelee yrityksen toimintaa ikään kuin sijoittajan näkökulmasta. (Salmi. 2010, 160. Niskavaara. 2010, 73)

Sijoitetun pääoman tuotto mittaa suhteellista kannattavuutta eli sitä tuoton osaa, joka on saatu yritykseen sijoitetulle, korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle. Mikäli yritys suorittaa avoimet laskut, vero velat ja muut vastaavat velat ajallaan, sille ei pääse syntymään kororasitetta. Tosin tällöin maksuaikojen mukaisesti rahat saadaan pitää yrityksen käytössä korottomasti pidempään. Päinvastainen tilanne on lainanantajan kohdalla, joka sijoittaa yritykseen velkarahaa saadakseen sille tuoton eli koron. Samalla tavoin omistajien yritykseen sijoittamat rahat eivät ole niin sanotusti ilmaisia, sillä omistajat odottavat sijoituksilleen tuottoa joko osingonjaon tai yrityksen arvon nousun kautta. (Niskavaara. 2010, 73)

Sijoitetun pääoman tuotto lasketaan suhteuttamalla yrityksen säännöllisen liiketoiminnan tuotto sitä vaativaan pääomaan. Tässä tuottoa vaativaan pääomaan lasketaan oma pääoma sekä kontrollinen vieras pääoma. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti lasketaan käyttäen seuraavaa kaavaa: (Kallunki & Kytönen. 2007, 74-75)

$$ROI = \frac{\text{Liikevoitto} + \text{rahoitustuotot}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$$

Kyseistä tunnuslukua laskettaessa osoittaja lasketaan samalla tavalla kuin kokonaispääoman tuotossakin eli liikevoittoon lisätään rahoitustuotot. Vastaavasti nimittäjään lasketaan mukaan vain sellainen yritykseen sijoitettu pääoma eli korollinen pääoma, jolle vaaditaan tuottoa. Tällöin sijoitettu pääoma voidaan laskea kahdella tavalla: lisäämällä oikaistuun omaan

pääomaan korollinen vieras pääoma tai vähentämällä oikaistusta taseen loppusummasta koroton vieras pääoma. (Niskavaara. 2010, 74. Salmi. 2010, 161)

Sijoitetun pääoman tuoton tavoitetasoon vaikuttaa niin yleinen korkotaso kuin sijoitusten tuottomahdollisuudet. Myöskään tälle tunnusluvulle ei ole määritelty yleisiä ohjearvoja, mutta suuntaa antavia arvoja voisivat olla seuraavat:

Yli 15 %	Hyvä
8-15 %	Tyydyttävä
Alle 8 %	Heikko

(Niskavaara. 2010, 75)

Sidotun pääoman tuotto

Monesti yritysten operatiivisessa eli sisäisessä analyysissä käytetään pääoman tuoton laskennassa sijoitetun pääoman sijasta sidottua pääomaa. Tämä johtuu siitä, että sidotun pääoman tuoton avulla on tarkoitus selvittää tulosvastuullisen yksikön operatiivinen suhteellinen kannattavuus. Sidottu pääoma on paljon suppeampi kokonaisuus kuin sijoitettu pääoma, koska kaikilla tulosityksiköillä ei välttämättä ole olemassa aitoa kokonaista tasetta. Siinä tapauksessa, että tulosityksiköt ovat juridisia tytäryhtiöitä, kirjanpidollisesti tase on olemassa, mutta se vastaa sisällöllisesti itsenäisen yrityksen tasetta. Emoyhtiöllä on aina päätösvalta muun muassa siitä, kuinka paljon omaa pääomaa tytäryhtiössä pidetään. (Niskavaara. 2010, 76)

$$\text{Sidotun pääoman tuotto} = \frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$$

(Niskavaara. 2010, 78)

Sidotun pääoman tuoton osoittajaan ei sisälly lainkaan rahoitustuottoja. Lisäksi sen laskennasta on lukematon määrä erilaisia versioita, joten vastaavan esimiehen on selvitettävä itselensä oman yrityksen laskentatavat talousosaston kanssa. Tästä johtuen eri yritysten vertaileminen sidotun pääoman tuottoprosentin kautta johtaa suurella todennäköisyydellä väärin tulkintoihin, koska laskentaerot ovat suuret. (Niskavaara. 2010, 78)

4.2 Vakavaraisuus

Yrityksen vakavaraisuudella tarkoitetaan pitkän aikavälin kykyä suoriutua velvoitteistaan. Lyhyemmällä aikavälillä tappiollinen toiminta ei ole niin vaarallista, jos yrityksellä on vakavaraisuutta tappioiden keston. Keskeinen hyvään vakavaraisuuteen kuuluva ominaisuus on uuden vieraan pääoman saaminen rahoitustilanteen tai toiminnallisten suunnitelmien niin vaatiessa. Käytännössä pääomarakenteen mittaaminen ja sen terveyden arviointi suuntautuu taseen oman ja vieraan pääoman suhteeseen. Vakavaraisella yrityksellä vieraan pääoman osuus ei ole liian suuri koko pääomaan nähden ja yritys pystyy selviytymään vieraan pääoman korkomaksuista ongelmitta. Tämä on tärkeä asia taloudellisesti epävakaina aikoina, jolloin liiketoiminnan tuottamat tulot voivat olla matalia ja suuret korkomenot voivat viedä yrityksen rahoituksen kriisiin. Heikko vakavaraisuus tarkoittaa käytännössä suurta vieraan pääoman määrää ja siten suuria korkomaksuja. (Leppiniemi & Leppiniemi. 2006, 253. Kallunki & Kytönen. 2007, 80. Salmi. 2010, 168, 174)

Vakavaraisuus voidaan sitoa toisaalta yrityksen rakennetarkasteluun ja toisaalta sen toimintaan. Rakennetarkastelussa kohteena on oman tai vieraan pääoman hallitsevuus yrityksen rahoitusrakenteessa. Vieraan pääoman suuruus kertoo yrityksen rahoitusriskin suuruudesta. Toiminnallisessa vakaavaraisuudessa tarkastellaan ensisijaisesti yrityksen kykyä luoda tarpeeksi toiminnallista rahavirtaa vieraan pääoman hoitamiseksi. Se, kuinka niukka toiminnallinen rahavirta on suhteessa vieraan pääoman sitoumusten hoitamiseen, kertoo yrityksen toiminnan joustavuudesta ja siitä, kuinka sidoksissa se on rahoituksesta lähteviin muutoksiin. (Leppiniemi & Leppiniemi. 2006, 254)

Omavaraisuusaste

Omavaraisuusasteella mitataan yrityksen vakavaraisuutta, tappionsietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Lisäksi se kertoo yrityksen taseen pääomarakenteesta laskemalla oman pääoman osuutta koko pääoman määrästä. Mitä velkaantuneempi yritys on, sitä alhaisemmaksi omavaraisuusasteen arvo jää. Prosentuaalinen omavaraisuusaste kertoo käytännössä, kuinka suuri osa yritystoimintaan sitoutuneista varoista on rahoitettu omalla pääomalla. Vastaavasti tunnusluvusta saadaan selville yrityksen velkaantumisaste. Tässä kohdassa taseen loppusummasta on luonnollisesti vähennettävä mahdollisten keskeneräisistä töistä tai projekteista saadut ennakat, koska ne eliminoituvat taseesta työn tai projektin val-

mistuttua. (Niskavaara. 2010, 85; Eskola & Mäntysaari. 2006, 128; Kinnunen. Laitinen. Laitinen. Leppiniemi. Puttonen. 2007, 63)

$$\text{Omavaraisuusaste} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma}}{\text{Oikaistu taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100$$

(Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 61)

Omavaraisuusasteelle asetetaan erilaisia ohjearvoja toimialasta riippuen. Yritystutkimusneuvottelukunnan antamia ohjearvoja käytettäessä on aina otettava huomioon toimiala, koska vakaammalla ja suhdanteista riippumattomalla toimialalla yritys voi toimia vakaasti pienemmälläkin vakavaraisuuden tasolla. Vastaavasti toimiala, joka mm. reagoi herkemmin suhdannevaihteluihin tai toimii pääomavaltaisemmin vaatii vastaavasti myös korkeampaa riskitasoa ja edellyttää suurempaa omavaraisuusastetta. Myös pörssissä listatuille yrityksille käytetään usein 10 prosenttiyksikköä korkeampaa vaatimustasoa, varsinkin asteikon alarajalla. (Salmi. 2010, 169. Niskavaara. 2010, 85)

Yritystutkimusneuvottelukunnan (YTN) laatimat ohjearvot tunnusluvulle:

Yli 40 %	Hyvä
20 -40 %	Tyydyttävä
Alle 20 %	Heikko

(Niskavaara. 2010, 85)

Omavaraisuusasteen ollessa hyvin matala, kohdataan riski, jossa tappiollista toimintaa mikään taho ei rahoita. Matalalla omavaraisuusasteella toimiminen on mahdollista vain, jos yrityksen kannattavuus on vakaa, eikä kasvuaikomuksia ole asetettu erityisen korkealle. Tässä tapauksessa rahoitusriski pysyy kurissa. Omavaraisuusasteen parantamiseen on kolme erilaista tapaa: oman pääoman kasvattaminen tekemällä lisää voittoa asiakkaiden avulla, oman pääoman määrän lisääminen omistajien lisäpanostusten kautta tai vieraan pääoman määrän vähentäminen. (Salmi. 2010, 175. Niskavaara. 2010, 87)

Nettovelkaantumisaste eli Gearing

Omavaraisuuden ollessa Suomessa tavallisimmin käytetty vakavaraisuuden tunnusluku, lie-
nee gearing tavallisimmin käytetty Euroopassa ja USA:ssa. Nettovelkaantumisaste tarkoittaa
vakavaraisuuden yhteydessä velan vipuvaikutusta. Velan omaa pääomaa alempi tuottovaati-
mus synnyttää edellä mainitun vipuvaikutuksen. Voidaan ajatella, että suhteellisesti suurempi
velan määrä jättää omalle pääomalle suuremman osuuden tuloksesta. Suurempi velan määrä
lisää aina pääomarakenteeseen liittyvää riskiä. (Niskavaara. 2010, 88; Salmi & Rekola-
Nieminen. 2005, 125. Salmi. 2010, 169)

$$\text{Nettogearing} = \frac{\text{Korolliset nettovelat} - \text{rahat ja arvopaperit}}{\text{Oikaistu oma pääoma}}$$

(Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 63.)

Laskettaessa gearing arvoa käytetään käsitettä korolliset nettovelat, mikä tarkoittaa käytän-
nössä sitä teoreettisten korollisten velkojen määrää, joka jää jäljelle, jos kaikki likvidit varat
käytettäisiin velkojen lyhentämiseen. Laskukaavassa osoittajaan sijoitetaan siis velka, jolle on
maksettava korkoa ja, josta on vähennetty sellaiset varat, jotka ovat käytännössä käteistä tai
hyvin lähellä sitä. Näin ollen osoittajaa voidaan siis kutsua korolliseksi nettovelaksi. (Niska-
vaara. 2010, 88. Salmi. 2010, 170.)

$$\text{Korolliset nettovelat} = \text{korollinen vieras pääoma} - \text{rahat ja rahoitusarvopaperit}$$

Nettovelkaantumisastetta laskettaessa ei oteta huomioon varoina myyntisaamisia eikä velkoi-
na ostovelkoja tai muita korottomia eriä. Myyntisaamisia ei lasketa varoiksi, koska yritys ei
ole itsessään päätösvaltainen siitä, milloin asiakkaat maksavat laskunsa. Ostovelkoja ei taas
huomioida laskukaavassa, koska ne liittyvät yrityksen operatiiviseen toimintaa ja ne ajatellaan
maksettavan myyntisaamisista sisään tulevalle rahalle. (Niskavaara. 2010, 88)

Gearing –luvun tuloksien peukalosääntönä voidaan pitää seuraavia prosenttilukuja:

Alle 50 %	Hyvä
50 – 100%	Tyydyttävä
Yli 100 %	Heikko

(Salmi & Rekola-Nieminen. 2005, 125)

Tälle tunnusluvulle ei ole voitu antaa varsinaisia ohjearvoja, koska ne ovat niin suuressa riippuvuussuhteessa yrityksen toimialaan ja liiketoiminnan luonteeseen. Gearingin tunnusluvun arvon ollessa 1, voidaan sitä pitää hyvänä. Alhainen tai negatiivinen arvo voi kertoa, oman pääoman painumisesta negatiiviseksi. tällöin tunnusluvun arvo on heikko. Gearingia pidetään eräänlaisena riskinjakomittarina, sillä esimerkiksi luotonantaja ei normaalisti ota yrityksen toiminnasta sen suurempaa riskiä kuin omistajakaan ottaa. (Niskavaara. 2010, 88; Salmi. 2010, 171; Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 61.)

Suhteellinen velkaantuneisuus

Vakavaraisuuden mittarit, jotka ovat mainittu edellä, ovat staattisia eli ne lasketaan tietyn hetken taseesta. Kolmas vakavaraisuusmittari on dynaaminen eli se suhteuttaa velkojen määrän tuottovirtaan eli liikevaihtoon. Suhteellinen velkaantuneisuus (%) laskee vieraan pääoman ja liikevaihdon suhdetta. Käytännössä tunnusluku laskee velkojen määrää verrattuna toiminnan volyymia kuvaavaan liikevaihtoon. (Kinnunen. Laitinen. Laitinen. Leppiniemi. Puttonen. 2007, 63. Salmi. 2010, 171)

$$\text{Suht. velkaantuneisuus} = \frac{\text{Oikaistun taseen velat} - \text{saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 100$$

(Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 62)

Tunnusluvun lopputulos on tyydyttävällä tasolla, jos se sijoittuu 40 % -80 % välille. Tämäkin annettu ohjearvo on vain suuntaa antava ja sen tulkinnassa on huomioitava muun muassa toimialakohtaiset erot. Joka tapauksessa velkaantuneisuutta voidaan pitää huolestuttavana, jos tunnusluvun arvo on enemmän kuin 100 %. Tällöin yrityksellä on enemmän velkoja kuin liikevaihtoa. (Kinnunen. Laitinen. Laitinen. Leppiniemi. Puttonen. 2007, 63)

Yritystutkimusneuvottelukunnan ohjearvot suhteelliselle velkaantuneisuudelle ovat:

Alle 40 %	Hyvä
40-79 %	Tyydyttävä
Yli 80 %	Heikko

(Salmi. 2010, 171)

Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnuslukua on sopiva käyttää esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, jolloin yrityksellä on hyvin vähän omaa pääomaa tai sitä ei ole ollenkaan. Tällaisia tilanteita voi olla esimerkiksi yksityisliikkeissä ja henkilöyhtiöissä, jossa yrittäjä nostaa usein koko pääoman määrän ja usein enemmänkin yksityisnostoina. Siitä huolimatta yritys saattaa olla hyvin toimintakykyinen. Jos staattiset mittarit eivät anna järkeviä tulemia, voi suhteellinen velkaantuneisuus olla hyödyllinen lähestymistapa. (Salmi. 2010, 171)

4.3 Maksuvalmius

Yrityksen maksuvalmiudella eli likviditeetillä tarkoitetaan yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisista maksusitoumuksista niiden erääntyessä. Käytännössä maksuvalmius kertoo siis yrityksen lyhyen aikavälin rahoituksen riittävyttä. Riittävä maksuvalmius varmistaa sen, että yritys kykenee joka hetki selviytymään juoksevista menoistaan, jolloin yrityksen ei tarvitse turvautua lyhytaikaiseen rahoitukseen. Heikko maksuvalmiusaste johtaa eräpäivien ylityksiin ja näin ollen viivästyskorkokuluihin. Vastaavasti korkea maksuvalmiusaste sitoo yrityksen varallisuutta huonosti tuottavaan kassareserviin, joten korkea maksuvalmiuskaan ei ole suositeltavaa. (Kallunki & Kytönen. 2007, 88. Eskola & Mäntysaari. 2006, 126)

Tilinpäätös tehdään vuosittain ja sen lisäksi valmistetaan mahdolliset osavuosikatsaukset enintään kolmen kuukauden välein. Tase ja yksittäiset tasetiedot kertovat yrityksen taloudellisesta asemasta tietyllä hetkellä, tilinpäätöksen osalta tilikauden päättyessä. Vastaavasti tuloslaskelma kuvaa koko tilikauden tuloksen muodostumista. Näistä syistä tilinpäätös ei ole paras ajateltavissa oleva perusta maksuvalmiuden tutkimiselle. Rahojen riittävyttä voidaan kuitenkin arvioida tilinpäätöksen nojalla. On kuitenkin huomattava, että maksuvalmiutta koskevat tilanteet voivat muuttua hyvinkin nopeasti yksittäisten tapahtumien seurauksena. Tästä syystä tilinpäätösanalyysiin perustuvien, likviditeettiä koskevien johtopäätösten käytössä tulee olla varovainen. (Leppiniemi & Leppiniemi. 2006, 238)

Yrityksen likvideillä varoilla kuvataan heti käytössä olevaa maksuvalmiutta, joita koskevat perustiedot ovat yleensä saatavissa taseesta ja liitetiedoista. Heti käytettävissä olevia rahavaroja ovat taseessa ilmenevät kassavarat sekä nostettavissa olevat pankkitalletukset, joita ei tosin yleensä eritellä taseessa. Sidotut pankkitalletukset esitetään normaalisti lyhytaikaisina tai pitkäaikaisina saamisina. Lisäksi maksuvalmiutta edustavat helposti rahaksi muutettavat taseerät, joita ovat esimerkiksi pörssinoteeratut arvopaperit ja monesti myös suuri osa vaihtuvien

vastaavien saamisista, kuten mm. myyntisaamiset. Lisäksi yrityksen luotot edustavat maksuvalmiutta. Tämä erä ei kuitenkaan ilmene suoranaisesti tilinpäätöksestä, mutta liitetiedoissa voi olla maininta pankin tai muun rahoittajan kanssa sovitun tililimiitin määrän. Yhteenvedon tasetarkastelusta voidaan siis todeta, että osa yrityksen maksuvalmiudesta voidaan lukea suoraan taseesta. Taseen osista *rahat ja pankkisaamiset, rahoitusarvopaperit ja vaihto-omaisuus* edustavat yrityksen maksuvalmiutta. (Leppiniemi & Leppiniemi. 2006, 238-239)

Maksuvalmiuden silmämääräisen yleiskuvan lisäksi voidaan laskea tunnuslukuja. Maksuvalmiuden laskemiseksi on kehitetty Quick ratio ja Current ratio, jotka ovat selkeitä ja helppoja tunnuslukuja, vaikka niiden perusteella onkin uskaliaasta tehdä pitkän aikavälin johtopäätöksiä yrityksen maksuvalmiudesta. Näitä tunnuslukuja käytettäessä ei tule huomioiduksi lyhytaikaista lainaa tai muita rahoituksen muotoja maksuvalmiuskriisin uhatessa. Lisäksi on huomattava, että Quick ratio ja Current ratio kuvaavat vain tilinpäätöshetkellä vallitsevaa maksuvalmiustilannetta, koska rahoitus- ja vaihto-omaisuuden arvot saadaan taseesta. Tästä syystä näitä tunnuslukuja on täydennettävä muilla mittareilla, kuten myyntisaamia ja ostovelkoja kuvaavilla mittareilla. (Leppiniemi & Leppiniemi. 2006, 245. Eskola & Mäntysaari. 2006, 126-127)

Maksuvalmiutta mitataan usein jakamalla rahoitusomaisuus tai nopeasti rahaksi muunnettava ominaisuus lyhytaikaisella vieraalla pääomalla. Tällöin tunnusluvut kuvaavat, kuinka hyvin yritys pystyisi suoriutumaan lyhytaikaisista velkasitoumuksistaan, jos yrityksen toiminta yllättäen loppuisi. Mitä enemmän yrityksellä on tällöin rahaa tai rahaksi muutettavaa omaisuutta suhteessa lyhytaikaiseen velkaan, sitä parempi on yrityksen maksuvalmius. Tästä näkökulmasta maksuvalmiutta kuvaavia tunnuslukuja ovat *Quick ratio* ja *Current ratio*. (Kallunki & Kytönen. 2007, 85-86)

Quick ratio

Tilikauden viimeisen päivän maksuvalmiustasoa mitataan yleisimmin Quick ratio – tunnusluvulla. Periaatteessa tunnusluku kertoo sen, kuinka yritys kykenee suoriutumaan nopeasti erääntyvistä veloistaan rahoitusomaisuudella eli riittävätkö yrityksen käytössä olevat rahavarat ja asiakkailta saamatta olevat varat lyhytaikaisten velkojen kattamiseen. (Niskavaara. 2010, 91)

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus} - \text{osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{lyhytaikaiset saadut ennakot}}$$

(Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009,66)

Yllä esitettyssä kaavassa rahoitusomaisuudella tarkoitetaan rahoja ja pankkisaamisia, joihin on lisätty myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset. Lyhytaikaisista veloista vähennetään saadut ennakot, koska ne liittyvät vahvasti keskeneräisiin töihin tai projekteihin ja ne kuitaantuvat töiden tai projektien loppuun saattamisella. Quick ratio on tunnusluku, jota ei esitetä yleensä prosentteina. (Niskavaara. 2010, 91)

Yritystutkimusneuvottelukunnan on määrittänyt Quick ratiolle seuraavat ohjearvot:

Yli 1	Hyvä
0,5 – 1	Tyydyttävä
Alle 0,5	Heikko

(Kallunki & Kytönen. 2007, 86)

Yritykset käyttävät Quick ratiota vain harvoin strategisena tavoitemittarina tai esittävät sitä vain harvoin tilinpäätöksen tunnuslukujen aikasarjoissa. Maksuvalmius on alisteinen vakavaraisuudelle, koska vahva tase antaa mahdollisuuden lyhytaikaisen lisärahoituksen hankkimiselle milloin vain. Tästä syystä taseen vakavaraisuuden seuraaminen on ensiarvoisen tärkeää myös likviditeetin varmistamisen kannalta. (Niskavaara. 2010, 91)

Current ratio

Maksuvalmiuden mittaamiseen voidaan käyttää myös tunnuslukua, jossa rahoitusomaisuuteen luetaan mukaan myös vaihto-omaisuus. Tästä tunnusluvusta käytetään nimeä Current ratio. Sen käyttö perustuu oletukseen, että vaihto-omaisuus on suhteellisen likvidi. Siinä tapauksessa, että vaihto-omaisuus voidaan muuttaa rahaksi suhteellisen lyhyessä ajassa, on Current ratio tunnusluvun käyttäminen perusteltua. Tosin Current ration rinnalla on suositeltavaa käyttää aina Quick ratio tunnuslukua. (Alhola & Lauslahti. 2000, 150)

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihto - omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

(Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 67)

Yritystutkimusneuvottelulautakunnan määrittelemät ohjearvot tunnusluvulle ovat:

Yli 2	Hyvä
1-2	Tyydyttävä
Alle 1	Heikko

(Alhola & Lauslahti. 2000, 150)

Myyntisaamisten kiertoaika

Myyntisaamisten kiertoaika kuvaa, kuinka monta päivää myyntisaamiset ovat sidottuina saamisiksi, ennen kuin asiakkaat maksavat laskunsa. Myyntisaamiset sitovat käytännössä pääomaa ja siksi pääoman kiertonopeuden lyhentäminen vapauttaa pääomaa yrityksen kassaan ja parantaa maksuvalmiutta. Tähän pyritään mm. laskutuskäytäntöjen muuttamisella, käteisalennusten tarjoamisella, tiukemmalla perintäkäytäntöjä tai myymällä saamia rahoitusyhteisöille. (Salmi & Rekola-Nieminen. 2004, 138)

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika, pv} = \frac{\text{Myyntisaamiset}}{\text{Lükevaihto (12kk)}} \times 365$$

(Salmi & Rekola-Nieminen. 2004, 138)

Myyntisaamisia syntyy väistämättä useimmissa liiketoiminnoissa, koska käteiskauppa ei ole monessa tapauksessa edes mahdollista. Käyttöpääoman hallitsemisen kannalta tärkeintä on aina seurata saamisten euromääräistä tasoa ja kiertoaikaa sekä kiertoaajan muutosta, joka kertoo aina toisesta muutoksesta. Edellä mainittuja muutoksia voi aiheuttaa mm. markkinatilanteen muutos ja myyntiehtojen muutokset, joilla haetaan kilpailuetua. Lisäksi esimerkiksi asiakkaiden maksukyky, kilpailutilanne erilaisten jakelukanavien käytössä ja muut poikkeukselliset tilanteet saattavat aiheuttaa muutoksia kiertoaikoihin. (Salmi & Rekola-Nieminen. 2004, 139)

Ostovelkojen kiertoaika

Ostovelloilla tarkoitetaan tavaran tai palvelun toimittajan antamaa maksuaikaa eli rahoitusta. Ostovelat ovat käytännössä siis myyntisaamisten vastakohta. Mitä enemmän yrityksellä on ostovelkaa, sitä vähemmän se tarvitsee muuta rahoitusta. Näin ollen myös korollisen ja oman pääoman tarve vähenee, koska ostovelat ovat usein korottomia. Mitä hitaammin ostovelat kiertävät, sitä paremmin tämä rahoituslähde on käytettävissä. Tosin erityisen pitkä kiertoaika voi viitata maksuvaikeuksiin ja hoitamattomiin ostovelkoihin. (Salmi & Rekola-Nieminen. 2004, 139)

$$Ostovelkojen\ kiertoaika, pv = \frac{Ostovelat}{Ostot + ulkopuoliset\ palvelut\ (12\ kk)} \times 365$$

(Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 65)

Tunnusluku kertoo keskimääräisen ostolaskun maksuajan. Taseessa esitetyt ostovelat esitetään aina arvolisäverottomina. Tästä johtuu, että todellinen käytetty maksuaika on jonkin verran tunnuslukua pidempi. On myös huomattava, että tähän tunnuslukuun vaikuttaa erityisesti toimialan maksukäytännöt, yrityksen rahoitustilanne, maksupolitiikka sekä palveluiden toimittajan joustavuus. (Salmi & Rekola-Nieminen. 2004, 139)

Ostovelkojen ja myyntisaamisten kiertoaikojen tulisi käytännössä olla suhteessa toisiinsa. Siinä tapauksessa, että ostovelkojen kiertoaika on myyntisaamisten kiertoaikaa huomattavasti pidempi, yritys saa toimittajiltaan enemmän rahoitusta, kuin antaa itse sitä omille asiakkailleen. Tällöin asiat ovat kuin niiden tuleekin olla. (Salmi & Rekola-Nieminen. 2004, 139)

5 KASSAVIRTALASKELMA

Arvotus- ja jaksotusratkaisuilla on sitä suurempi merkitys tilinpäätöksen yrityksestä antamaan kuvaan, mitä enemmän yrityksellä on pysyviä vastaavia ja mitä pääomavaltaisempaa toiminta on. Ne vaikuttavat tilinpäätöksen antamaan kuvaan mitä useampia varojen arvomuutoksia, nousuja ja laskuja tuloslaskelma ja tase sisältävät. (Leppiniemi & Kykkänen. 2009, 170)

Liikevaihto		
-/+	Myyntisaamisten lisäys/vähennys	
-/+	Osatuloutuksen saamisten lis/väh	
+/-	Saatujen ennakoiden lis/väh	
		Myyntien kassaanmaksut
+	Liiketoiminnan muut tuotot	
-	Ostot tilikauden aikana	Kassaperusteiset ostot
+/-	Ostovelkojen lis/väh	
-/+	Vaihto-omaisuuden lis/väh	
		Kassaperusteiset liiketoiminnan kulut
-	Liiketoiminnan kulut	
+/-	Siirtovelkojen lis/väh	
-/+	Siirtosaamiset (pl osatuloutuksen saamiset) lis/väh	
+/-	Muiden lyhytaikaisten korottomien velkojen lis/väh	
+/-	Pakollisten varausten lis/väh	
+	Valmistus omaan käyttöön	
		Toimintajäämä
+	Rahoitustuotot	
-	Rahoituskulut	
-	Verot	
-	Osingot/yksityiskäyttö	
+/-	Satunnaiset tuotot/kulut	
		Rahoitusjäämä
-/+	Investoinnit (netto)	
-/+	Sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten lis/väh	
		Investointijäämä
+/-	Pitkäaikaisen vieraan pääoman lis/väh	
+/-	Lyhytaikaisen korollisen vieraan pääoman lis/väh	
+/-	Pääomalainojen lis/väh	
+/-	Oman pääoman maksullinen lis/väh	
-/+	Muiden lyhytaikaisten saamisten lis/väh	
-/+	Likvidien varojen lis/väh	
		YHTEENSÄ = 0

Kuvio 5. Kassavirtalaskelma. (Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 45)

Kassavirtalaskelma on esitetty vähennysmuodossa, joten siitä käy selkeästi ilmi, miten myynistä tulleet kassanmaksut ovat riittäneet kassastamaksujen kattamiseen. Lisäksi siitä käy ilmi, missä määrin rahoitusta on hoidettu omalla tai vieraalla pääomalla. (Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 44)

Kassavirtalaskelmassa tarkastellaan rahoituksen riittävyyttä menojen etuoikeusjärjestyksessä. Näin nähdään, miten pitkälle yrityksen tulorahoitus ja muu vastaava rahoitus riittävät. Ajatus pohjautuu siihen, että myyntituloilla ajatellaan katettavan ensitilassa juoksevan toiminnan menot. Jos rahaa on vielä tämän jälkeen jäljellä (kassajäämä on positiivinen), sitä voidaan käyttää vieraan pääoman korkojen sekä oman pääoman osinkojen rahoittamiseen. Tämän jälkeen jäljellä olevan rahan osalta yrityksellä on enemmän liikkumavaraa ja sitä voidaan käyttää esimerkiksi investointeihin tai pääoman takaisin maksuihin. Vastaavasti rahojen loppuessa on tarpeellista ottaa selvää, mistä rahat on saatu menojen hoitamiseksi. (Leppiniemi & Kykkänen. 2009, 170; Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 44.)

Pääsääntöisesti kassavirtalaskelma laaditaan virallisen tuloslaskelman ja taseen sekä liitetietojen perusteella. Siinä tuloslaskelman suoriteperusteiset tuotot ja kulut muutetaan kassaperusteisiksi, joten laskelma kertoo, paljonko yritykseen on tullut rahaa ja paljonko sitä on tilikauden aikana käytetty. Niiden erien kohdalla, joita ei voida muuttaa kassaperusteisiksi, käytetään tuloslaskelman vastaavia tuotto- ja kulueriä. Näin voi käydä esimerkiksi siirtovelkojen ja –saamisten erittelyjen puuttuessa. (Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 44)

Pääperiaatteena kassavirtalaskelmassa on, että tuloihin ja menoihin kohdistetaan niihin oleellisesti kuuluvat saamiset ja velat. Muun muassa myyntisaamisten kasvaminen kertoo, ettei koko liikevaihtoa ole saatu rahana kassaan. Vastaavasti myyntisaamisten väheneminen kertoo, että suoriteperusteisen liikevaihdon lisäksi myynnistä on saatu myyntisaamisten määrän vähentymisen verran enemmän rahaa kassaan. (Leppiniemi & Kykkänen. 2009, 170)

Kassavirtalaskelman avulla saadaan selville toiminta-, rahoitus- ja investointijäämä. Niiden avulla mitataan tulorahoituksen riittävyyttä. Lisäksi niistä käy ilmi, missä vaiheessa tulorahoitus on loppunut ja yritys on joutunut ottamaan joko omaa tai vierasta pääomaan käyttöönsä. Tulorahoituksen riittävyys on pitkällä aikavälillä yrityksen toiminnan edellytys. Yksittäisinä tilikausina erilaiset jäämät voivat kuitenkin heilahdella suurestikin. Hyvin alhaiset tai jopa negatiiviset jäämät voivat olla seurausta myös siitä, että yritys on kyseessä olevalla tilikaudella käyttänyt menojen hoitamiseen aiempina tilikausina syntynyttä kassavarantoaan. (Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 50)

Toimintajäämä on kassavirtalaskelman erä, joka kertoo jäljellä olevien myyntitulojen määrän, kun siitä on vähennetty liiketoiminnan lyhytvaikutteiset menot. Jotta yritystä voidaan pitää jatkuvasti kannattavana ja maksuvalmiuden voidaan katsoa olevan kunnossa, on toimintajäämän oltava jatkuvasti positiivinen. Tästä huolimatta kannattavankin yrityksen toimintajäämä saattaa olla poikkeuksellisesti negatiivinen silloin, kun yritys kasvaa voimakkaasti ja käyttöpääoman kasvu sitoo kassavaroja. Samoin voi käydä myös esimerkiksi tilanteessa, jossa projektiluontoisen toimituksen luovutus sekä laskutus sijoittuvat aivan lähelle tilinpäätösajankohtaa. (Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 51)

Kassavirtalaskelman erä **rahoitusjäämä** kertoo vastaavasti, paljonko jää jäljelle, kun toiminnan kulut ja nettorahoituskulut sekä verot ja voitonjako on vähennetty. Rahoitusjäämän positiivinen tulos kertoo yrityksen kyvystä suoriutua ainakin osasta investoinneistaan tulorahoituksella ja lyhentämään mahdollisesti myös velkojaan. Jatkuva rahoitusjäämän negatiivinen arvo kertoo vastaavasti siitä, että yrityksen velkaantuminen lisääntyy. (Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 51)

Investointijäämän positiivinen arvo kertoo, että liiketoiminnasta saadut tulot ovat riittävän suuret kattamaan aineelliset ja aineettomat hyödykkeet sekä sijoitusomaisuuteen tehdyt investoinnit. Kassavirtalaskelmassa investointijäämän jälkeen esitettävät oman ja vieraan pääoman sekä likvidien varojen muutos kertoo, miten mahdollista vajetta on katettu tai kuinka positiivinen jäämä on käytetty. (Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 51)

6 TILINPÄÄTÖSANALYYSI CASE ASBRAK OY

Asbrak Oy on vuonna 1986 perustettu asbestityöhön erikoistunut yritys, joka palvelee asiakkaitaan kolmessa toimipisteessä Helsingissä, Sonkajärvellä ja Kuopiossa. Asbestipurku- ja kartoitustöiden lisäksi yrityksen erikoisosaamisalaan kuuluu myös muut erikoismenetelmiä vaativat purkutytöt esimerkiksi homesaneeraus- ja kreosootti/pcb-putkutytöt. Yrityksen työkohteita on tähän mennessä ollut esimerkiksi Eläinmuseo sekä Stora Enson pääkonttori Helsingissä.

6.1 Tilinpäätöksen oikaisut

Tuloslaskelman ja taseen oikaisemisen tärkein tavoite on varmistaa tilinpäätöstietojen vertailukelpoisuus. Tästä syystä on tärkeää, että samat oikaisutoimenpiteet suoritetaan eri vuosille. Näin voidaan selvittää mahdollisimman tarkasti yrityksen menestystä kuvaava tulos ja varallisuusasema. Asbrak Oy:n vertailunkohteena oleviin tilinpäätöksiin tehtiin joitakin oikaisuja ja ne on esitetty seuraavaksi.

Asbrak Oy:n virallista tuloslaskelmaa jouduttiin korjaamaan tekemällä laskennallinen palkkakorjaus. Tilinpäätösanalyysissä palkkakorjaus on suositeltavaa tehdä, jos yrityksen omistajien työpanos yrityksessä on ilmeinen, eikä tätä vastaavaa palkkaa ole merkitty kuluksi tuloslaskelmaan. Yrityksen oikaistuun tuloslaskelman kuluihin lisättiin yrittäjän työpanosta vastaava laskennallinen palkkakorjaus, jonka suuruus on esitetty seuraavassa:

Liikevaihto (12 kk)	Palkkakorjaus / henkilö
1 000 euroa	1 000 euroa
70 – 400	20
yli 400	30

(Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 17)

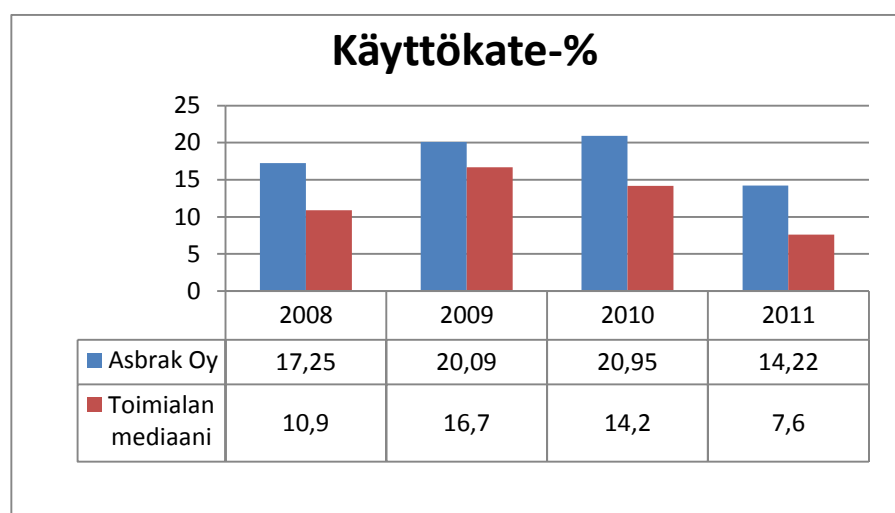
Virallisen tuloslaskelman erät *ostot tilikauden aikana* sekä *varastojen lisäys tai vähennys* yhdistettiin yhteen erään aine- ja tarvikekäyttö. Samoin yhdistettiin *palkat ja palkeiot, eläkekulut, muut henkilösivukulut* ja *henkilösivukulut* yhdeksi eräksi henkilösivukuluihin.

Vastaavasti virallisen taseen *lainasaamiset, muut saamiset* ja *siirtosaamiset* yhdistettiin oikaistun taseen erään *muut saamiset*. Samoin tehtiin virallisen taseen *muut velat* ja *siirtovelat, jotka* summattiin oikaistun taseen eräksi *muut korottomat lyhytaikaiset velat*. Viimeinen korjaus tehtiin vuoden 2008 virallisen taseen ostovelkaan, joka sisälsi osamaksuvelkaerän. Summa vähennettiin luonnollisesti oikaistun taseen ostovelan määrästä ja sijoitettiin omalle rivilleen *korolliset lyhytaikaiset velat*.

6.2 Tunnuslukuanalyysi ja kassavirta-analyysi

Tilinpäätösanalyysi toteutettiin laskemalla kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukuja neljältä peräkkäiseltä tilikaudelta (2008–2011). Yrityksen oman talouden kehityksen lisäksi kehitystä verrataan toimialan kehitykseen asettamalla vertailukohtaksi Finnveran laatiman toimialatilaston mediaanilukuja (39 maaperän ja vesistön kunnostaminen ja ympäristöhuoltopalvelu) samalta ajanjaksolta.

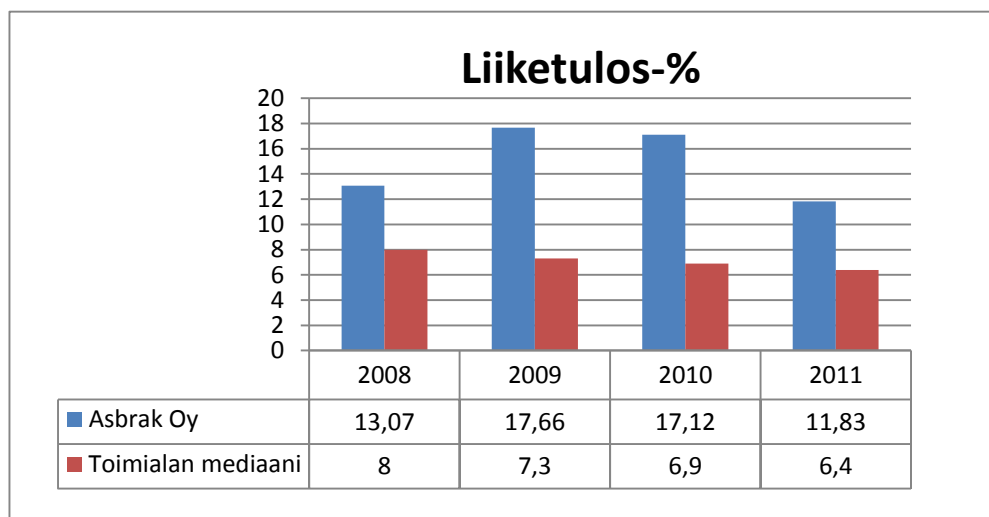
Kannattavuus

Kuvio 6. Käyttökateprosentin kehitys tilikausina 2008–2011.

Käyttökateprosentti kertoo, kuinka paljon yrityksen liikevaihdosta on jäänyt jäljelle, kun siitä on vähennetty niin muuttuvat kuin kiinteätkin kustannuserät. Asbrak Oy:n tunnusluvun arvoja vertaillaessa voidaan huomata, että ne ovat suhteellisen tasaiset koko vertailukauden ajan. Toimialan mediaaniin verrattuna Asbrak Oy:n tulokset ovat hyviä, sillä ne ovat pysytelleet vertailukauden selvästi toimialatilaston mediaanin yläpuolella. Vuonna 2008 Asbrak Oy:n tunnusluvun arvo oli 17,25 %, kun vastaava toimialan mediaani oli 10,9 %. Yrityksen tunnusluvun arvo on noussut vuonna 2009 edelliseen vuoteen nähden ja jatkaa nousuaan vuoteen 2010. Tässä on huomattava, että Asbrak Oy:n käyttökateprosentti lisääntyy tasaisesti toimialan mediaanin kääntyessä laskuun vuonna 2009. Yrityksen tunnusluvun arvo kääntyy laskuun vasta vuonna 2011, mutta tuolloinkin se jää liki 50 prosenttiyksikköä korkeammalle toimialan mediaaniin verrattuna. Näin ollen voidaan todeta, että Asbrak Oy:n liikevaihdosta on jäänyt vertailukaudella heikommallakin tilikaudella + 3,39 prosenttiyksikköä verrattuna toimialan mediaaniin.

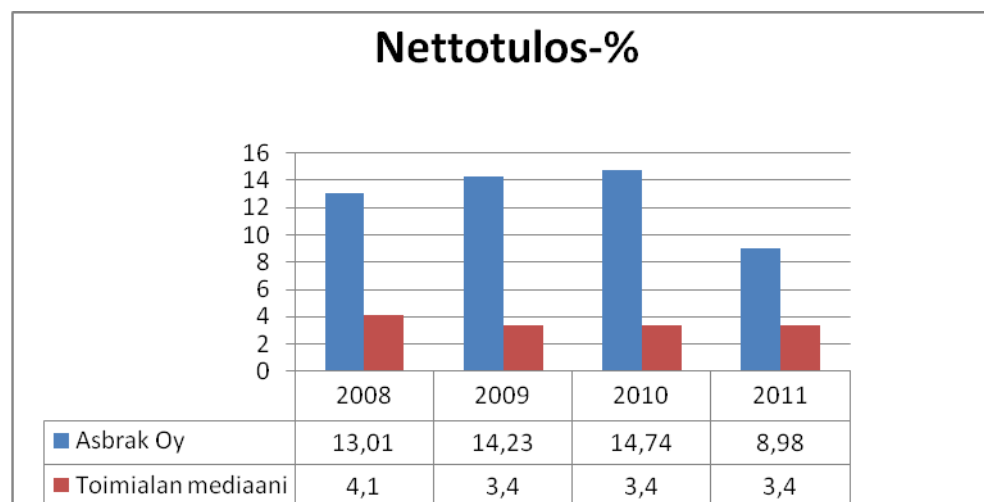
Tunnusluvulle ei ole määritelty yleispäteviä tavoitearvoja toimialasidonnaisuutensa vuoksi. Yritystutkimusneuvottelukunta on asettanut sille vain suuntaa-antavat vaihteluvälit ja Asbrak Oy:n tilanteessa sovelletaan 5 – 15 % vaihteluväliä, joka koskee palvelua. Tästäkin näkökulmasta katsottuna kohdeyrityksen menestystä on mielestäni mahdotonta arvioida, sillä vaihteluväli on hyvin suhteellinen.

Kuvio 7. Liiketulosprosentin kehitys tilikausina 2008–2011.

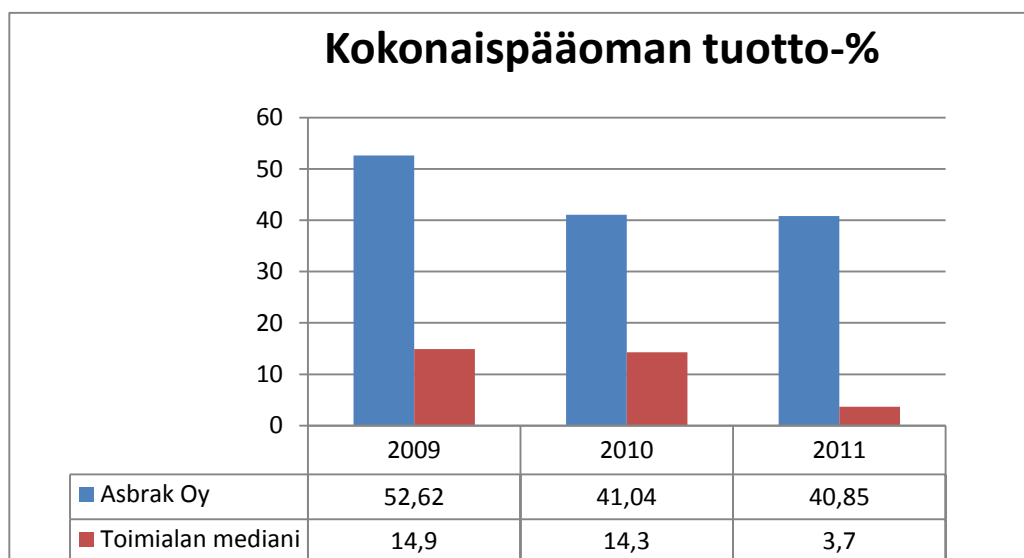
Liikevoitto on ensimmäinen välitulos virallisessa tuloslaskelmassa. Sen arvot kertovat lukijalle, paljonko varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäänyt jäljelle ennen kuin rahoituserät ja verot on vähennetty. Asbrak Oy:n tunnusluvun arvoja vertaillaessa voidaan jälleen huomata toiminnan tasaisuus. Vuonna 2008 yrityksen saaman tunnusluvun arvo oli 13,07 %, joka on yli 5 prosenttiyksikköä korkeampi toimialan mediaaniin verrattuna. Tunnusluvun arvo on vain noussut vuonna 2009, jolloin yritykselle on jäänyt yli 10 prosenttiyksikköä enemmän liiketoiminnan tuottoja kuin toimialalla keskimäärin. Vuonna 2010 yrityksen saama tulos lähti hienoiseen laskuun, samalla tavoin kuin toimialan mediaanikin ja sama lasku jatkuu kummallakin akselilla vuonna 2011. Asbrak Oy:llä liikevoittoprosentti on pysytellyt joka tapauksessa koko vertailuajan selvästi korkeammalla kuin toimialan mediaani. Myös tunnusluvuille määritelyihin ohjearvoihin verrattaessa yrityksen tulos ovat hyvä koko vertailuajan, sillä niiden mukaan tunnusluvun arvo on hyvä sen ollessa yli 10 %.

Asbrak Oy:n liiketulosprosentin positiivinen arvo kertoo siitä, että yritys on pystynyt toimimaan kannattavasti, eli voitollisesti. Toisin sanoen sen liiketoiminnasta saadut tulot ovat suuremmat kuin siitä aiheutuneet menot. Pitkällä aikavälillä tämä on hyvin tärkeää, jotta yritys pystyy suoriutumaan velvoitteistaan mahdollisimman pitkälle ilman velkarahoitusta ulkopuolisilta rahoittajilta. Lisäksi näin voidaan välttyä mahdollisilta maksuhäiriöiltä sekä niin edelleen konkurssilta. Liikevoitto onkin yksi tärkeimmistä liiketoiminnan suorituskyvyn mittareista. (Seppänen. 2011, 103)

Kuvio 8. Nettotulosprosentin kehitys tilikausina 2008–2011.

Asbrak Oy:n nettotulosprosentin saavuttamat arvot ovat profiililtaan pitkälti samantyyliiset kuin kahdessa edellä mainitussa tunnusluvussa. Ensimmäinen vertailuvuosi on ollut kahta seuraavaa alhaisempi ja viimeisenä vuonna tunnusluvun arvo on kääntynyt laskuun. Yrityksen ensimmäinen vuosi (2008) oli 8,9 prosenttiyksikköä korkeampi toimialan mediaaniin verrattuna. Vuonna 2009 toimialan mediaani kääntyi keveään laskuun ja se asettui 3,4 % tasolle, jossa se pysyi koko vertailukauden loppuajan. Vastaavana aikana, vuonna 2009 Asbrak Oy:n tunnusluvun arvo kääntyi lievään nousuun, jota jatkuin vuonna 2010. Tunnusluvun arvo oli tuolloin 14,74 %. Joka tapauksessa tunnusluvun arvo on pysynyt koko vertailukauden selkeästi toimialan mediaanin yläpuolella. Käytännössä tämä tarkoittaa, että Asbrak Oy:lle on jäänyt varaa maksaa omistajille osinkoa tai vastaavasti käyttää jäämää normaalisti liiketoimintaan. Nettotulosprosentti positiivinen arvo ja sen kehitys onkin siksi omistajien näkökulmasta tärkeä suorituskyvyn mittari, sillä se kertoo suoraan yritystoiminnan kannattavuudesta.

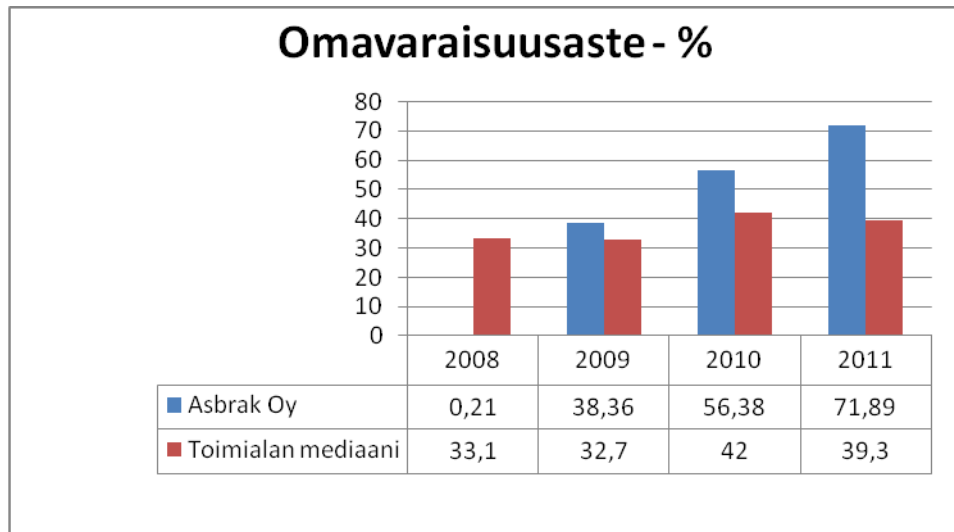
Kuvio 9. Kokonaispääoman tuottoprosentin kehitys tilikausina 2008–2011.

Pääoman tuottolaskelmista ensimmäisenä on esitetty kokonaispääoman tuottoprosentti. Tämä tunnusluku kertoo, kuinka paljon yritys kykenee tuottamaan tulosta toimintaan sitoutuneelle pääomalle. Tunnusluvun laskentakaavassa lasketaan, paljonko tulos ennen rahoituskuluja ja veroja on suhteessa yritystoimintaan sitoutuneeseen pääomaan. Siihen ei vaikuta yrityksen veronmaksupolitiikka eikä yhtiömuotoon liittyvät verotukselliset seikat. Yritys on siis kyennyt tuottamaan lisäarvoa niin omistajalle kuin rahoittajallekin suhteutettaessa se käytössä olleeseen kokonaispääomaan. (Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 58)

Kuviossa 7 esitetyistä arvoista voidaan havaita, että tunnusluvun osalta Asbrak Oy:n tulos pysynyt hyvällä tasolla. Vuonna 2009 yrityksen kokonaispääoman tuotto prosentti on ollut 3,5 -kertainen ja vuonna 2008 2,8 kertaa korkeampi kuin toimialan mediaani. Vuosi 2011 on ollut tunnusluvun osalta hiukan heikompi edellisvuoteen nähden, samana aikana toimialan mediaani on kääntynyt selvään laskuun. Tällöin Asbrak Oy:n tunnusluvun arvo oli 11 -kertainen toimialan mediaaniin nähden. Myös tunnusluvulle annettujen ohjearvojen mukaan yrityksen taso on hyvä läpi vertailukauden, sillä tulos pysyy koko vertailuajan yli 10 % tasolla.

Asbrak Oy:n kokonaispääoman tuottoaste positiivinen arvo kertoo myös osaltaan yrityksen kannattavuudesta sekä tehokkuudesta. Toimialan mediaanin yläpuolelle sijoittuvat tunnusluvun arvot kertovat, että yritys on pystynyt toimimaan yleisesti ottaen kannattavammin sekä tehokkaammin verrattuna toimialaan keskimäärin. Voidaan myös ajatella, että Asbrak Oy:llä on etu tai vahvuus myynnissä ja kustannuskontrollissa.

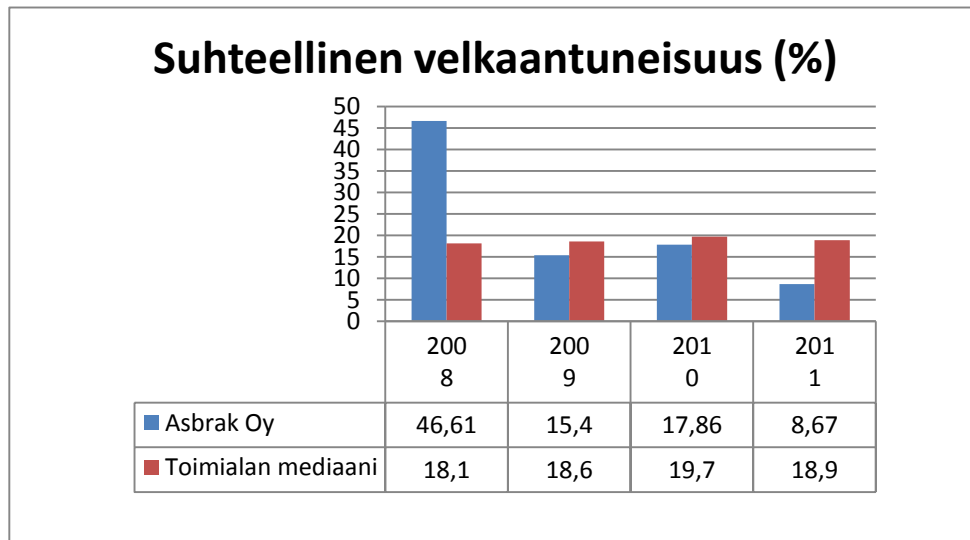
Vakaavaraisuus

Kuvio 10. Omavaraisuusasteen (%) kehitys tilikausina 2008-2011.

Omavaraisuusaste prosentti on vakaavaraisuuden mittari, joka kertoo oman pääoman sekä koko pääoman välisen suhteen. Toisin sanoen se kertoo, kuinka paljon yrityksen taseesta on omaa pääomaa. Omavaraisuus toimii yrityksen vakaavaraisuuden, tappionsietokyvyn ja sitoumuksista selviämisen mittarina. (Leppiniemi & Kykkänen. 2009, 166. Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 61)

Vakaavaraisuutta tarkasteltaessa prosentuaalisen omavaraisuusasteen näkökulmasta, on huomattava, että vuonna 2008 tarkasteltavan tunnusluvun arvo on ollut huomattavasti heikompi verrattuna muihin vertailuvuosiin ja toimialan mediaaniin. Tunnusluvun arvon muutokset johtuvat siitä, että yrityksellä on ollut vuonna 2008 paljon enemmän velkaa verrattuna seuraaviin tilikausiin ja vastaavasti oman pääoman määrä on pienempi. Tunnusluvun kertoessa, kuinka paljon yritystoimintaan sitoutuneista varoista on rahoitettu omalla pääomalla, voidaan todeta myös, että toiminnan rahoitus on hoitunut vuonna 2008 pitkälti lainarahalla. Kuitenkin tunnusluvun arvo on tasaantunut ja noussut yli toimialan mediaanin jo vuoteen 2009 tultaessa. Sama kasvu jatkui vuonna 2010 ja vuonna 2011 luku oli jo 32,59 prosenttiyksikköä yli toimialan mediaanin, joka tarkoittaa käytännössä, että yrityksen oma pääoma osuus taseesta on kasvanut erinomaisesti. Yritystutkimus neuvottelukunnan laatimiin ohjeistuksiin verrattuna tilanne on samankaltainen. Vuosi 2008 on ollut sen mukaan heikko (alle 20 %), vuosi 2009 kohtalainen (20 % - 40 %) ja kaksi viimeistä tarkasteluvuotta ovat olleet selkeästi hyvällä tasolla (yli 40%).

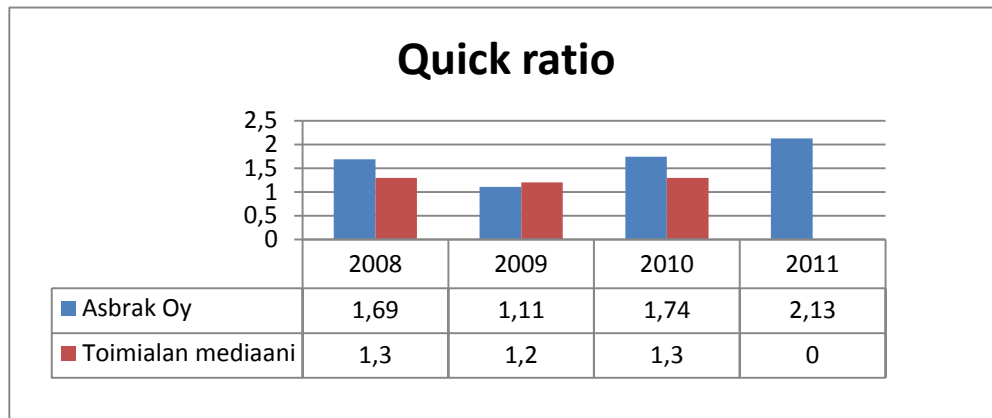

Kuvio 11. Suhteellinen velkaantuneisuus (%) tilikausina 2008-2011.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo velkojen yritykselle aiheuttamista rasitteista ja siinä tapahtuvista muutoksista. Se mittaa yrityksen vakaavaraisuutta, yrityksen tappionsietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Korkealle kohonnut suhteellisen velkaantuneisuuden taso edellyttää yritykseltä myös hyvää liiketulosta, jotta sen on mahdollista selvitä vieraan pääoman aiheuttamista velvoitteista. (Leppiniemi & Kykkänen. 2009, 166. Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 61)

Samalla tavoin kuin edellisessä tunnusluvun tulkinnassa on jouduttu toteamaan, tilikauden 2008 osoittama tunnusluvun arvo on selkeästi poikkeava vertailukauden arvoista. Kyseessä olevana vuonna suhteellinen velkaantuneisuus on jopa 31 prosenttiyksikköä korkeammalla tasolla seuraavaan vuoteen nähden ja toimialaan verrattuna jopa + 28,5 prosenttiyksikköä korkeammalla. Tunnusluvun arvo on kuitenkin pudonnut selvästi tilikauteen 2009, mutta noussut vuonna 2010. Vertailukautena 2011 se on jo reilusti alle 9 %. Yrityksen suhteellisen velkaantuneisuuden arvoja verrattaessa toimialan tasoon vuodet 2009 ja 2010 ovat olleet hieman alle mediaanin. Tosin vuonna 2010 tunnusluvun arvo koki hienoisen lisäyksen, mutta samoin kävi toimialan mediaanille. Viimeinen vertailuvuosi on jäänyt jo huomattavasti alle mediaanin, jopa yli 10 prosenttiyksikköä. Tunnusluvulle annettuihin ohjearvoihin nähden Asbrak Oy:n tilanne on ollut vuonna 2008 tyydyttävällä tasolla muutamien prosenttien verran eli välillä 40 – 80 %. Kuitenkin tilanteen tasaantuessa vuosina 2009–2011, Asbrak Oy:n arvot ovat pysytelleet selkeästi yli hyvän tason eli alle 40 %.

Maksuvalmius

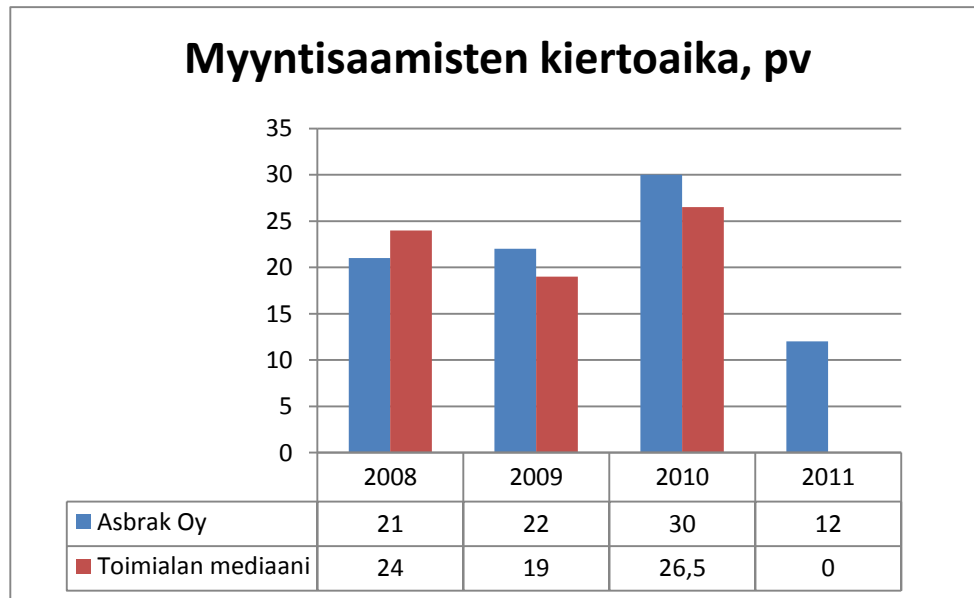

Kuvio 12. Quick ration kehitys tilikausina 2008–2011.

Quick ratio on tunnusluku, joka mittaa yrityksen mahdollisuuksia selviytyä lyhytaikaisista velvoitteistaan pelkän rahoitusomaisuuden avulla. Siinä tapauksessa, että rahoitusomaisuus riittää lyhytaikaisen vieraan pääoman kattamiseen, myös maksuvalmius on arviolta hyvä. Vastaavasti rahoitusomaisuuden vähyys lyhytaikaisen vieraaseen pääomaan määrään nähden kertoo maksuvalmiuden heikkenemisestä. (Leppiniemi. & Kykkänen. 2009, 168)

Asbrak Oy:n Quick ratio arvo on pysytellyt vertailujakson ajan jatkuvasti yli 1 tasolla. Vuonna 2008 arvo oli yli 0,5 toimialan mediaania korkeampi. Vuosi 2009 oli heikompi, mutta myös toimialan mediaani on tänä ajanjaksona muita heikompi. Vuoden 2010 arvo on lähtenyt päinvastoin selkeään nousuun + 0,63 edellisvuodesta, toimialan mediaanin pysytellessä samalla tasolla edellisvuosiin nähden. Vuoteen 2011 tullessa yrityksen tunnusluvun arvo on noussut jo 2,13, mutta toimialatilastoon ei ollut laskettu vertailuarvoa. Voidaan kuitenkin olettaa, että yrityksen tulos on joka tapauksessa toimialaankin nähden hyvä. Quick ratiolle asetettujen ohjearvojen mukaan Asbrak Oy:n saamat tulokset ovat myös hyvällä tasolla, koska arvot ovat koko vertailujakson yli 1.

Asbrak Oy:n laskennalliset arvot Quick ratio tunnusluvulle ovat siis hyvät. Tämä kertoo pelkistetysti siitä, että likviditeetti on myös hyvä ja rahoitusriski on pieni. Käytännössä yritys pystyy hyvin suurella todennäköisyydellä selviämään lyhyellä aikavälillä erääntyvistä maksuisistaan likvideillä rahavaroilla. Tämä antaa Asbrak Oy:lle rahoituksellista joustoa sekä suojaa liiketoiminnan kassavirtojen heilahtelua vastaan.

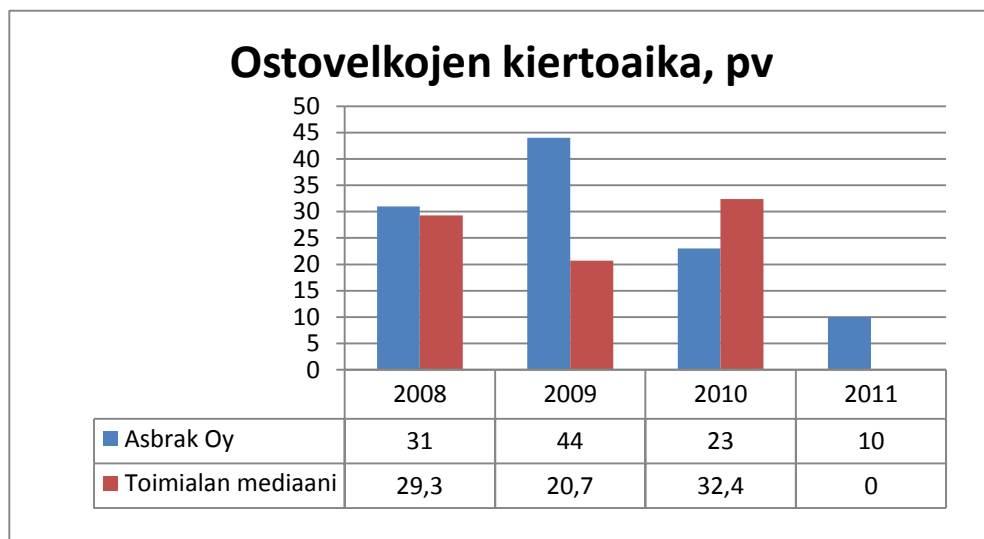
Kuvio 13. Myyntisaamisten kiertoaajan, pv kehitys vuosina 2008–2011.

Myyntisaamisten kiertoaika on tunnusluku, joka kertoo kuinka kauan myyntitulot pysyvät saamisina ennen niiden palautumista yrityksen kassaan rahana. Käytännössä voidaan siis ajatella asiaa siten, kuinka tehokkaasti yritys perii myyntisaataviaan ja millä ehdoilla yritys rahoittaa asiakkaitaan. Toisin sanoen, mitä pidemmäksi myyntisaamisten kiertoaika venyy, sitä hitaammin yritys saa rahaa myynneistä sisään ja pääomaa sitoutuu käyttöpääomiin. (Sepänen. 2011, 81. Yritystutkimusneuvottelukunta. 2009, 64.)

Asbrak Oy:n myyntisaamisten kiertoaajan arvot ovat kokeneet selkeitä muutoksia koko vertailukautta tarkastellessa. Vuonna 2008 tunnusluvun arvo on ollut 21 päivää, kun taas vuonna 2009 myyntisaamisten kiertoaika on noussut päivällä. Näin ollen tunnusluvun arvo on pysynyt lähes samana kahden tilikauden ajan. Vuosi 2010 on kuitenkin kääntänyt tunnusluvun arvon hienoiseen nousuun, eli arvo on jopa 30 päivää. Myyntisaamisten kiertoaika – tunnusluvun suunta kääntyy kuitenkin vuoteen 2011, jolloin tunnusluvun arvo on enää vain 12 päivää. Toimialan mediaaniin nähden Asbrak Oy:n myyntisaamisten kiertoaajat ovat olleet sopi-

valla tasolla, sillä ne ovat pysytelleet pitkälti mediaanin tasolla. Vuonna 2008 yrityksen saama arvo oli 3 päivää alle toimialan mediaanin ja kahtena seuraavana vuonna vain 3-4 päivää yli mediaanin. Toimialatilasto ei antanut vertailuarvoa vuodelle 2011, mutta yrityksen tekemästä selkeästä laskusuuntaisesta tunnusluvun arvosta voidaan päätellä myös viimeisen vertailuvuoden olevan hyvä.

Käytännössä voidaan siis sanoa, että Asbrak Oy on onnistunut myyntisaamistensa perinnässä ja asiakkaiden rahoituksessa hyvin toimialan keskiarvoon nähden. Näin ollen yritys saa myynneistä tulevat rahat takaisin toimialalle normaalissa tahdissa, eikä käyttöpääomiin sitoudu turhaan pääomia.

Kuvio 14. Ostovelkojen kiertoaikan, pv kehitys tilikausina 2008–2011

Ostovelkojen kiertoaika on tunnusluku, joka mittaa päivissä, kuinka pitkäksi aikaa pääomaa saadaan käyttöön ennen laskun maksamista. Toisin sanoen kuinka pitkään tavaroiden ja palveluiden hankkimisesta menee niiden laskun maksamiseen. Mitä suurempi ostovelkojen kiertoaika on, sitä hitaammin raha virtaa ulos ja sitä vähemmän sitoutuu pääomia. Tämä tarkoittaa myös sitä, että yrityksellä on käytössään enemmän pääomaa, eikä toimintaa tarvitse rahoittaa korollisella lainalla eikä omalla pääomalla ja vastaavasti pääoman tuotto nousee. (Seppänen. 2011, 82)

Vuonna 2008 yrityksen ostovelkojen kiertoaika on ollut 31 päivää. Vuonna 2009 ostovelkojen kiertoaika on noussut 44 päivään, mutta vuoteen 2010 tullessa se on lähes puolittunut ja on enää vain 23 päivää. Vertailukauteen 2011 tullessa ostovelkojen kiertoaika on laskenut jo näkyvästi 10 päivään. Toisin sanoen Asbrak Oy:n ostovelkojen kiertoaika on kokenut vuonna 2009 nousun, mutta kääntynyt sen jälkeen selkeään laskuun. Toimialan mediaaniin verrattaessa Asbrak Oy:n tulokset ovat paremmat toimialan keskimääräiseen tasoon nähden. Vuodet 2008 ja 2009 ovat ainoat tilikaudet, jolloin yrityksen ostovelkojen kiertoaika on ollut toimialaa pidemmät. Vuonna 2010 tunnusluvun arvo on pudonnut jo 10 päivää toimialan mediaania pienemmäksi ollen 23 päivää. Toimialatilastosta ei ole saatavilla vuoden 2011 arvoa, mutta yleisesti voidaan todeta Asbrak Oy:n ostovelkojen kiertoaajan kohenneen, sillä se on jälleen puolittunut edellisvuoteen nähden, yhteensä 13 päivää.

Tässä kohdassa on huomioitava erityisesti se, että yrityksessä on tapahtunut yritysmuodon muutos kommandiittiyhtiöstä osakeyhtiöksi vuosina 2008-2009, joilla voi osaltaan olla vaikutusta kyseessä olevan tunnusluvun arvoihin. Tämä varsinkin siksi, että kyseessä olevat tilikaudet ovat olleet eri mittaiset ja niiden alku ja loppuajankohdat ovat erilaiset. Ostovelkojen kiertoaika – tunnuslukuun vaikuttaa nimittäin toimialan kausiluonteisuus sekä mahdollisesti suoritettut tilinpäätösjärjestelyt. Lisäksi käyttöpääomaa ja siihen selkeästi kuuluvia osia arvioitaessa on otettava huomioon, että ne kuvaavat tilinpäätöshetken tilannetta, joten poikkeavuus vuoden keskimääräisiin lukuihin voi olla huomattava. Yrityksen ostovelkoja vertaillessa voidaan myös huomata, että ostovelkoja on ollut eniten vuonna 2009, jolloin luonnollisesti myös tunnusluvun arvo on ollut koholla ja kasvua edellisvuoteen 2008 nähden on tuolloin tullut yli 65 000 €. Vastaavasti yrityksen tekemät ostot ovat kasvaneet vertailukaudella 2009. Näin ollen voidaan todeta, ettei yrityksen maksuvalmiuden heikkeneminen ole todennäköistä.

Kassavirtalaskelma

	2009	2009 (12kk)	2010	2011
Liikevaihto	4 197 417,37	3 357 933,90	2 443 378,55	3 688 071,10
Myynnin kassaanmaksut	4 189 891,32	3 351 913,06	2 451 045,02	3 768 687,33
Toimintajäämä	744 576,38	595 661,10	94 753,13	619 933,57
Rahoitusjäämä	600 260,34	480 208,27	36 405,27	477 592,79
Investointijäämä	531 359,21	425 087,37	- 41 671,39	408 891,64

Taulukko 2. Kassavirtalaskelma vuosilta 2009-2011.

Yllä olevassa taulukossa 2 on esitetty Asbrak Oy:n kolmelta viimeiseltä tilinkaudelta lasketut kassavirtalaskelmat. Täydelliset kassavirtalaskelmat löytyvät työn liitteestä 4. Ennen kassavirtalaskelmien perusteella saatujen arvojen vertailussa on huomattava, että vuoden 2009 tilikausi on ollut 15 kuukautta pitkä eli 3 kuukautta pidempi muihin vertailuvuosiin nähden. Siksi vuoden 2009 rinnalle on laskettu 12 kuukauden keskiarvoa vastaavat arvot vertailukelpoisuuden säilyttämiseksi.

Liikevaihtoa tarkastellessa voidaan huomata, että vuosi 2010 on ollut selkeästi heikompi vertailuvuosiin nähden. Silloin liikevaihto on ollut jopa 1 000 000 € pienempi. Sama tilanne on nähtävissä myynnin kassaanmaksuja tarkasteltaessa, eli vuonna 2010 on tapahtunut selvä notkahdus. Tilanne on kuitenkin korjautunut vuonna 2011, jolloin yritys on pystynyt nostamaan kyseisen tuloksen parhaalle tasolle koko vertailukautena. Toimintajäämää tarkastellessa vuonna 2009 se on ollut 6 kertaa suurempi verrattuna vuoteen 2010. Tämä kertoo siitä, että vuonna 2010 yritys on joutunut käyttämään selkeästi suuremman osuuden myyntituloistaan liiketoiminnan lyhytaikaisten maksujen kattamiseen kuin vuonna 2009. Vuoteen 2011 tullessa yritys on pystynyt jälleen nousemaan yli vuoden 2009 tasolle toimintajäämän suhteen. Tähän vaikuttaa muun muassa siirtosaamisten yli 40 000 € väheneminen vuonna 2011, kun edeltävinä vuosina ne ovat vain kasvaneet. Joka tapauksessa jokaisen vertailuvuoden arvot ovat pysyneet selvästi positiivisina, joten voidaan tehdä päätelmiä yrityksen toiminnan tulorahoituksen riittävydestä ja siitä, että yritys olisi maksuvalmis pystyessään suoriutumaan lyhytaikaisista maksuvelvoitteistaan.

Rahoitusjäämää vertaillen voidaan huomata, että vuosi 2009 on jälleen ollut vakaampi vuoteen 2010 nähden. Vuoden 2009 rahoitusjäämä on ollut 13 -kertainen verrattuna vuoteen 2010. Tämä kertoo siitä, että vuonna 2009 yrityksellä on ollut enemmän varaa liiketoiminnan kulujen, nettorahoituskulujen, verojen sekä voitonjaon maksamiseen. Tässäkin kohdassa voidaan havaita, että vuoteen 2011 tultaessa yritys on pystynyt nousemaan lähelle vuoden 2009 tasoa. Johtopäätöksenä voidaan todeta, ettei yritys ole pystynyt vuonna 2010 suorittamaan investointinsa tulorahoituksella. Velkaantumiselle ei ole vuoden 2011 tasolla huomattavaa vaaraa, sillä yrityksen rahoitusjäämä on pysynyt selkeästi positiivisella tasolla.

Investointijäämän suhteen yrityksen tilanne on ollut selvästi heikko vuonna 2010. Tuolloin yrityksen investointijäämä on jäänyt negatiiviseksi. Toisin sanoen liiketoiminnasta saadut tulot eivät ole riittäneet investointihankintamenojen kattamiseen, eikä sijoitusomaisuuteen tehtyihin investointeihin. Vuonna 2009 yritys onkin joutunut kattamaan menoja lyhytaikaisella korollisella vieraalla pääomalla. Tilanne on kuitenkin jälleen korjaantunut vuonna 2011.

7 POHDINTA

Aluksi on huomioitava, että Asbrak Oy:n tunnuslukujen arvioinnissa on otettava huomioon yrityksessä suoritettu yritysmuodon muutos vuosina 2008-2009 kommandiittiyhtiöstä osakeyhtiöksi. Tästä syystä myös tilikaudet ovat olleet eri pituiset ja tunnuslukujen laskemisessa on jouduttu tekemään pieniä oletuksia, jotta ollaan voitu säilyttää tunnuslukujen vertailukelpoisuus eli 12 kuukauden mittaisuus. Vastaavasti, kuten aiemmin onkin mainittu, joidenkin erien arvioinnissa on muistettava, että ne kuvaavat vain tilinpäätöshetken tilannetta ja poikkeavuus koko vuoden keskimääräisiin lukuihin voi olla hyvinkin suuri.

Laskettujen tunnuslukujen perusteella voidaan kautta linjan sanoa, että Asbrak Oy:n kannattavuus on hyvä eri osa-alueilla. Toisaalta jo pelkkää tilinpäätöstä tarkastellessa voi huomata, että yritys on pystynyt tekemään vuosittain sopivasti liiketoiminnan tuottoja pystyen kattamaan hyvin kulut. Sama selviää yrityksen oikaistujen tilinpäätösten perusteella lasketuista tunnusluvuista, joista yritys on saanut pääosin hyviä arvoja verrattuna toimialalla keskimäärin. Tunnuslukujen prosentuaaliset arvot ovat myös keskimäärin hyvällä tasolla yritystutkimusneuvottelukunnan laatimien ohjearvojen suhteen.

Maksuvalmiutta arvioitaessa voidaan myös todeta Asbrak Oy:llä menevän hyvin. Rahoitusomaisuuden määrä riittää kattamaan lyhytaikaisen velan määrän, josta voidaan jo tehdä ensimmäinen päätelmä maksuvalmiuden riittävydestä. Yritys pystyisi siis tarvittaessa käyttämään likvidejä varoja selvittääkseen lyhytaikaisista velvoitteistaan. Myyntisaamisten kiertoaika päivinä on myös toimialalle luonnollisella tasolla.

Asbrak Oy on myös vakaavarainen yritys. Vuonna 2008 yrityksen taseen oma pääoma oli 2 500 € ja yritysmuodon muutoksen sekä kolmen tilikauden kuluttua oman pääoman arvo taseessa on kasvanut yli 325 prosenttiksi. Omaa pääomaa on kasvattanut pääasiassa yritykselle kertyneet voittovarot. Vastaavasti vierasta pääomaa pohdittaessa, huomataan, että vuonna 2008 yrityksellä oli eniten velkaa vertailukaudella pitkäaikaisen velan osalta. On kuitenkin huomattava, että suuri osa kyseessä olevasta velasta on yhtiömiesten sijoittamaa pääomaa yritykseen, ei ulkopuolisen rahoittajan pääomaa. Pitkäaikaisen velan määrä on kuitenkin kääntynyt selkeään laskuun jo vuoteen 2009 tullessa ja viimeisenä vertailukautena velan määrä oli enää 0,2 prosentiksi vuoteen 2008 nähden. Pitkäaikaisen- ja lyhytaikaisen velan suhdetta arvioitaessa voidaan huomata, että lyhytaikaista velkaa on paljon enemmän

suhteessa pitkäaikaiseen velkaan. Asbrak Oy:llä on ollut muuta korollista lyhytaikaista velkaa vain vertailukautena 2008 ja lyhytaikaista lainaa rahoituslaitoksilta vuosina 2008, 2010 ja 2011. Tuolloinkin kuitenkin alle 20 000 €. Ostovelkojen määrä on ollut korkeimmillaan vuonna 2009 ja kääntynyt siitä tasaiseen laskuun ollen vuonna 2011 vain neljäs osan vertailukauden huippuarvosta. Oikaistun taseen erä muut korottomat lyhytaikaiset velat ovat pysyneet lähes samassa tasossa koko vertailukauden, mikä kertoo osaltaan toiminnan tasaisuudesta.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut kokonaisuudessaan hyvin mielenkiintoinen prosessi, vaikka välillä olen kohdannut myös vaikeuksia. Aluksi valitsemani aihe tuntui hieman vieraalle ja vaikealle, mutta vauhtiin päästessäni pienet haasteet lisäsivät enemmän kiinnostusta kuin hidastivat vauhtia. Innostus aihevalintaan lähti pakolliselta tilinpäätösanalyysi kurssilta, jonka sisältö tuntui hyvin mielenkiintoiselle ja käytännönläheiselle. Löysin sopivan yhteistyöyrityksen, jonka kanssa päästiin sopimukseen opinnäytetyön tekemisestä ja havaittiin samalla, että kumpikin osapuoli hyötyy työstä tavalla tai toisella. Työtä aloittaessani olisin halunnut lähteä ensimmäisenä tekemään läheisempää tuttavuutta yritykseen eli toteuttamaan empiiristä osuutta. Se ei kuitenkaan ollut sopivaa, ja siksi alku tuntui kankealle työstää, mutta tottahan teoriapohja on luotava ennen sen päälle rakennettavaa tutkinnallista osuutta. Näin projektin valmistuessa voin todeta, että tällä opinnäytetyöllä on ollut minulle paljon annettavaa, vaikka välillä tunne oli aivan toinen.

LÄHTEET

- Alhola, K. & Lauslahti, S. 2000. Laskentatoimi ja kannattavuuden hallinta. Porvoo: WSOY.
- Alhola, K. & Lauslahti, S. 2005. Taloutta johtamista varten. Helsinki. Edita Prima Oy.
- Eskola, A. & Mäntysaari, A. 2006. Kannattavuuden hallinnan perusteet. Keuruu. Otavan Kirjapaino Oy.
- Järvenpää, M. Partanen, V. Tuomela, T-S. 2001. Moderni taloushallinto – Haasteet ja mahdollisuudet. Helsinki, Edita Oyj.
- Kallunki, J-P. & Kytönen E. 2007. Uusi tilinpäätösanalyysi. Jyväskylä, Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kallunki, J-P. & Niemelä, J. 2004. Uusi yrityksen arvanmääritys. Jyväskylä, Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kirjanpitoasetus. 30.12.1997/1339. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971339> (Luettu 12.1.2011)
- Kirjanpitolaki. 30.12.1997/1336. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336> (Luettu 11.1.2011)
- Kinnunen, J. Laitinen, E. Laitinen, T. Leppiniemi, J. Puttonen, V. 2007. Avain laskentatoimeen ja rahoitukseen. Keuruu. Otavan Kirjapaino Oy.
- Kinnunen, J. Leppiniemi, J. Puttonen, V. Virtanen, K. 2002. Tietoa yrityksen taloudesta. Keuruu. Otavan Kirjapaino Oy.
- Kykkänen, T. Leppiniemi, J. 2005. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. Vantaa. WSOY.
- Lehtonen, R.O. 2007. Taloustiedolla tulosta ja arvonlisää. Helsinki. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Laitinen, E. 2002. Strateginen tilinpäätösanalyysi. Jyväskylä, Gummerus Kirjapaino Oy.
- Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2006. Tilinpäätöksen tulkinta. Juva: WSOY.
- Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki. Edita Prima Oy.
- Niskavaara, E. 2010. Yritystaloutta esimiehille. Juva. WSOYpro.
- Raudasoja, K. & Johansson, M-L. 2009. Esimies talouden johtajana julkishallinnossa. Juva. WSOYpro.
- Salmi, I. 2010. Mitä tilinpäätös kertoo?. Edita Prima Oy.

Salmi, I. & Rekola-Nieminen, L. 2005. Tilinpäätöksen rakentaminen ja tulkinta. Helsinki. Edita Prima Oy.

Seppänen, H. 2011. Yrityksen analysointi ja tilinpäätös. Hämeenlinna. Kariston Kirjapaino Oy.

LIITELUETTELO

- Liite 1. Oikaistut tuloslaskelmat vuosilta 2008–2011. Liite salainen.
- Liite 2. Oikaistut taseet vuosilta 2008–2011
- Liite 3. Tunnuslukulaskelmat.
- Liite 4. Kassavirtalaskelmat vuosilta 2009–2011. Liite salainen.

LIITE 1. Oikaistut tuloslaskelmat vuosilta 2008–2011. Liite salainen.

LIITE 2. Oikaistut taseet vuosilta 2008-2011.

VASTAAVAA		1.1.2008	31.3.2009
PYSYVÄT VASTAAVAT			
	Aineettomat oikeudet	4 015,97	3837,37
	Muut pitkävaikutteiset menot	734,89	367,45
	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	4 750,86	4204,82
	Maa- ja vesialueet	48 540,70	48540,7
	Rakennukset ja rakennelmat	100 296,71	95487,91
	Koneet ja kalusto	313 320,59	286666,42
	Muut aineelliset hyödykkeet	7 625,38	5920,03
	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	469 783,38	436615,06
	Muut osakkeet ja osuudet	32 433,75	32433,75
	Sijoitukset yhteensä	32 433,75	32433,75
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		506 967,99	473253,63
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
	Aineet ja tarvikkeet	19 091,47	21909,67
	Vaihto-omaisuus yhteensä	19 091,47	21909,67
	Myyntisaamiset	198 150,60	205676,65
	Muut saamiset	130 294,61	122003,32
	Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	328 445,21	327679,97
	Rahat ja pankkisaamiset yhteensä	364095,27	226045,41
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		711631,95	575635,05
VASTAAVAA YHTEENSÄ		1 218 599,94	1048888,68
VASTATTAVAA OMA PÄÄOMA			
	Osakepääoma		2500,00
	Kertyneet voittovarot	-235 787,16	
	Yksityistilit tilikaudella	-166 392,47	
	Tilikauden tulos	404 679,63	399830,09
	Taseen oma pääoma yhteensä	2 500,00	402330,09
OIKAISTU OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		2500,00	402330,09
VIERAS PÄÄOMA			
	Lainat rahoituslaitoksilta	420,54	0
	Muut velat	805 782,34	147164,07
	Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	806 202,88	147164,07
	Korolliset lyhytaikaiset velat	5894,73	0
	Lainat rahoituslaitoksilta	17 239,25	0
	Ostovelat	142 370,76	207990,15
	Muut korottomat lyhytaikaiset velat	244 392,32	291404,37
	Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	409 897,06	499394,52
OIKAISTU VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		1 216 099,94	646558,59
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		1218599,94	1048888,68

VASTAAVAA		31.3.2010	31.3.2010
PYSYVÄT VASTAAVAT			
	Aineettomat oikeudet	3658,77	4091,49
	Muut pitkävaikutteiset menot	367,45	367,45
	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	4026,22	4458,94
	Maa- ja vesialueet	48540,70	48540,70
	Rakennukset ja rakennelmat	94117,26	92859,46
	Koneet ja kalusto	273941,08	256889,98
	Muut aineelliset hyödykkeet	4214,68	2509,33
	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	420813,72	400799,47
	Muut osakkeet ja osuudet	32433,75	32433,75
	Sijoitukset yhteensä	32433,75	32433,75
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		457273,69	437692,16
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
	Aineet ja tarvikkeet	18101,57	22777,07
	Vaihto-omaisuus yhteensä	18101,57	22777,07
	Myyntisaamiset	198010,18	117393,95
	Muut saamiset	140365,79	95650,34
	Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	338375,97	213044,29
	Rahat ja pankkisaamiset yhteensä	186857,17	464420,86
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		543334,71	700242,22
VASTAAVAA YHTEENSÄ		1000608,40	1137934,38
VASTATTAVAA OMA PÄÄOMA			
	Osakepääoma	2500,00	2500,00
	Kertyneet voittovarot	399830,09	524179,02
	Tilikauden tulos	161840,93	291405,47
	Taseen oma pääoma yhteensä	564171,02	818084,49
OIKAISTU OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		564171,02	818084,49
VIERAS PÄÄOMA			
	Lainat rahoituslaitoksilta	21026,91	1613,77
	Muut velat	113165,76	
	Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	134192,67	1613,77
	Korolliset lyhytaikaiset velat	0	0
	Lainat rahoituslaitoksilta	18973,09	19415,00
	Ostovelat	72331,8	54710,01
	Muut korottomat lyhytaikaiset velat	210939,82	244111,11
	Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	302244,71	318236,12
OIKAISTU VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		436437,38	319849,89
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		1000608,40	1137934,38

LIITE 3. Tunnuslukulaskelmat vuosilta 2010 ja 2011.

	2010	2011
Liikevoitto- prosentti	$\frac{420\,188,70}{2\,454\,858,10} \times 100 = 17,12$	$\frac{436\,254,25}{3\,689\,195,86} \times 100 = 11,83$
Käyttökate- prosentti	$\frac{514\,245,39}{2\,454\,858,10} \times 100 = 20,95$	$\frac{524\,536,93}{3\,689\,195,86} \times 100 = 14,22$
Nettotulos- prosentti	$\frac{361\,840,93}{2\,454\,858,10} \times 100 = 14,74$	$\frac{331\,405,47}{3\,689\,195,86} \times 100 = 8,98$
Kokonais- pääoman tuotto-%	$\frac{361\,840,93+660,77+58\,037,35}{(1000608,40+1048888,68)/2} \times 100 = 41,04$	$\frac{331305,47+2076,90+103348,32}{(1137934,38+1000608,40)/2} \times 100 = 40,85$
Omavaraisuus- aste	$\frac{564\,171,02}{1\,000\,608,40} \times 100 = 56,38$	$\frac{818\,084,49}{1\,137\,934,38} \times 100 = 71,89$
Suhteellinen velkaantunei- suus	$\frac{134\,192,67+302\,244,71}{2\,443\,378,60} \times 100 = 17,86$	$\frac{1\,613,77+318\,236,12}{3\,688\,071,10} \times 100 = 8,67$
Quick ratio	$\frac{338375,97+186857,17}{302244,71} = 1,74$	$\frac{213044,29+464420,86}{318236,12} = 2,13$
Myyntisaamis- ten kiertoaika, pv	$\frac{365 \times 198010,18}{2443378,60} = 30$	$\frac{365 \times 117393,95}{3688071,10} = 12$
Ostovelkojen kiertoaika, pv	$\frac{365 \times 72331,80}{262092,21+872658,15} = 23$	$\frac{365 \times 54710,01}{385159,02+1543769,61} = 10$

LIITE 4. Kassavirtalaskelmat vuosilta 2009-2011. Liite on salainen.